

Fotó: Czire Alpár

Készülődéseinkről

• Az idő szenttelenül forgó kerekén emberi mérőeszközeinkkel feltűntettünk olyan alkalmakat, amelyek esélyt adnak a taposómalomból való kilépésre.

Mert szükségünk van a hétköznapiakból az ünnepibe való átlépésre, amikor találkozhatunk jobbik önmagunkkal, létünk értelmét újragondolhatjuk vagy egyszerűen felüdülhetünk fásultságunkból.

Évről évre elérkezik karácsony. Kapkodó készülődés, év végi munkahelyi hajsza, ideges

bevásárlás, takarítási kényszer, éjszakai sütés-főzés lenne karácsonyvárásunk?

Az ünnep esély a megszokásainkból való kilépésre. Kétezer évvel ezelőtt a kisdud istállóban született meg. Nem volt kórházi higiénia, élére vasalt ing, ünnepi vacsora. Azóta annyira elfelejtettünk volna arról, hogy az angyali üdvözlés a lélek ünnepét, a békét, Isten iránti hálát hirdette?

Engedjük, hogy advent gyertyafényei hívják elő lelkünk áhítatát, teremtsenek meghittséget!

A tartalomból:

Adventi élet – Isten várószobájában

4

Angyaljárás

9

A Magyar Nemzeti Bank emlékérméi

10

A szobor szerkesztett valósága

13

Lámpásként világítani

24

Huszonegyedszerre Déván

LÉLEKKENYÉR

Hazafelé

Vándorok vagyunk ezen a földön. Testben és lélekben hosszú utat teszünk meg. Lábunk alatt az országút, fejünk fölött kéklő ég és napsütés, máskor fekete felhők, szitáló tavaszi eső és szivárvány. Majd nyári hőség, s a csendes estéken tücskök zenéje teszi dallamossá az éjszakát. S végre érkezik az ősz. A csontig ható nedves levegő dermesztő a még nem várt ködös reggeleken. De mindig megyünk. Lábunk alatt, az avarban megreccsen egy-egy vékony ág. Az erdők és mezők csodálatos látványa tölti meg a szívünket. Néha kiérünk egy-egy tisztásra, s lábunk alatt minden lépésre hangot ad a hóharmatban fürdő táj.

Haza vágyakozunk, abba az otthonba, ahonnan egykor elindultunk, ahol szerető családtagjaink még ma is várnak, kiknek emléke még ma is kötelez. Érzéseinkből virágcsokrot készítünk, s az emlékezés gyertyaszálait csonkig égetjük. Otthonainkban a novemberi estén a régmúlt ízeit eleveníti fel édesanyánk. S a csöndesen elköltött vacsora után újból indulunk. Mert zarándokok vagyunk. Tudjuk és érezzük hivatásunkat. Küldetésünket teljesíteni akarjuk.

Mert már az adventi koszorúk készítése tölti be a lelkünket. Egy éven át elkopik a szeretet, akár csak cipőnk a hosszú zarándoklaton. Szinte kialszik a szeretet lángja, melyet megpróbált eső és napsütés. Jézus is csak ritkán talál el a lelkünkhöz, mert mi minden egyéssel el vagyunk foglalva. Hiszen dolgozni akarunk és sikereket elérni. Örömteljes és kiegyensúlyozott családi életet élni. Mindent a mának és a mában megélni. Elsősorban nem önmagunkért, hanem azokért, kik hozzánk érkeztek. Hiszen az ég és a föld gyerme-

kei vagyunk. Istené és önmagunké, két világban élve összhangot akarunk teremteni a lelkünkben.

Ezért készülünk most újból Jézus születésére. A család és a szeretet ünnepére. Ki-ki a maga módján. Úgy, ahogy egykor családjában látta. Gyermekkoromban szülőfalumban szegényebbek voltak a karácsonyok, mint ma. De lelkileg

„Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg azt, ami ott történt, amit az Úr tudtunkra adott... Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisgyermeket.” (Lk 2,15b–16)

annál gazdagabbak. Karácsony környékére megérkezett a hóesés. Puha hótakaró borította az erdőt, mezőt, a házakat és utcákat. A játék izgalmában néha megfeledkeztünk arról, hogy vizes már rajtunk minden ruha, s sokszor megtörtént, hogy a hazatérő gyermeken fagyos volt a nadrág szára, a kabát ujjja. Ilyenkor kiérdemeltem szüleim szigorú tekintetét.

De a karácsony este különleges emlékekkel töltötte meg a szívemet. A fagyos, sziporkázó hóban érkeztünk a lelkési lakásra, majd a többi gyermekkel a templomba, hogy verseinket, énekeinket, betlehemes játékunkat előadjuk a gyülekezetnek, de főleg családtagjainknak. A szentestén a karácsonyfa, az ajándékok és a tölteletes káposzta volt a középpontban. Majd a csillagszóró, hogy a sötét szobában beszéljen Jézus eljöttéről.

Az adventi fényben, az eljövendő reménységében mindig is készültünk a családdal és gyülekezettel – 19 évig Homoródjánosfalván és Homoróddarócon, ma

SIMÓ SÁNDOR

Székelyudvarhelyen – a karácsonyra. És mindig a készülődés időszaka tette varázslatossá a karácsonyunkat. Egykor lányainkkal: Csengével és Sárával. Ma már csak feleségemmel és Csengével, aki csak most lépett át a felnőtté válás küszöbén. Feleségem éppen listát készít a megajándékozandók nevével, borítékokat készít, melybe az

ajándékok megnevezése és költségei kerülnek. A vasárnapi iskolások, konfirmandusok, presbiterek és nőszövetségi tagok adventi tevékenységeit szervezzük. S közben felcsendülnek a karácsonyi dalok, a tanárok adventi koncertje.

Imáinkból bölcsőt készítünk Jézus számára. Szívünkben helyet adunk a Názáretinek. Mert tudjuk, csak akkor érkezünk meg életünk Betlehemébe, ha már lélekben elindultunk. Ha őszintén vágyódunk a vele való találkozásra. Ha az ünnepre való készülődésben sosem feledkeztünk meg arról, hogy Isten miért küldte el őt számunkra. És tudjuk, az adventi várakozás után megtaláljuk Józsefet és Máriát, s a bölcsőben Isten legjobb fiát: Jézust.

Jöjj, és tarts velünk e zarándoklatban! Tisztítsd meg lelkednek szobáját, hogy méltóképpen fogadhasd életed megváltóját! Nyisd meg a szívedet, hogy benned is megszülethessen az éltető szeretet! Legyen örömmel teli és lelki-ekben gazdag a karácsonyod! Lej otthonra a szeretet ünnepén!

Adventi élet – Isten várószobájában

CZIRE SZABOLCS

• Minden életnek része a várakozás. Várjuk az angyalt, aztán, hogy iskolába menjünk, majd a felvételi eredményét, aztán a munkahelyet, az előléptetést, hogy meglássuk születendő gyermekünk arcát, hogy felnőjenek, aztán várjuk a nyugdíjat, majd egyre többet várakozunk az orvosi rendelőkben, és közben azt szeretnénk, hogy már ne kelljen várni semmire. Mégis várakozással nézünk előre az utolsó nagy állomásra: az Úr érkezésére.

Életünket Isten várószobájában töltjük!

De mi nem szeretünk várni. Türelmetlenek vagyunk. Az azonnal oldódó kávé, a gyorséttermek, az egyhasználatos tárgyak, az egyórás fényképkidolgozás, a gyorsított elvárások korában nem szeretünk várni. Jelszavunk: „Add most, vagy felejtse el.” Biztosan hallották már az amerikai imát, mely egyre inkább a miénk is: „Oh, Isten, adj türelmet, de most azonnal!”

A legtöbb ember számára a várakozás egy rettentő sivatag a között, ahol van, és ahova el akar jutni. Márpedig az emberek nem szeretik az efféle helyeket.

De ha ilyen elkerülhetetlenül természetes része életünknek a várakozás, és mi ennyire nem szeretünk várni, akkor az egyház mégis miért iktat be karácsony előtt egy négyhetes várakozási időt?

A válasz előkészítéseként arra kérlek, kedves Olvasó, hogy képzelj el valamit!

Képzeljünk el egy olyan bankot, amelybe minden reggel elhelyeznek számunkra 86 400 lejt, amelyet este el kell költenünk. Tehát este eltörlik mindazt, ami elköltenél ott maradt.

Mit tennél?

Természetesen megpróbálnál minden lejt elkölteni.

Nos, mindannyiunk számára adva van ez a bank. Úgy hívják, hogy Idő. Minden napra 86 400 másodpercnyi hitellel indulunk. Minden este megsemmisül minden egyes pillanat, amelyet napközben nem fektettünk be jó célokra.

De minden reggel új számla nyílik. És minden este megsemmisül minden nyilvántartás, minden elköltött pillanat. Amit nem használtunk el, elveszik örökre. Nem lehet visszatérni, nem lehet újracsinálni. És nem lehet előrerohanni.

Egyedül a jelenben, az itt és mostban lehet hasznosítani a pillanatot.

Az idő halad. Ebben a pillanatban is.

Mit kezdesz vele? (Ismeretlen szerző nyomán.)

Advent áldott alkalom arra, hogy tisztázhassuk az időhöz való viszonyunkat. Hogy aktívan, tudatosan

tanuljunk meg várni a megbizonyosodásra, hogy melyek életünk valódi értékei, feladatunk, szeretteink...

Kétféle várakozás

Az aktív, jó várakozás és a passzív, rossz várakozás között óriási különbség van. Advent az aktív várakozásra tanít, és ezzel felismerhetővé teszi életünk rossz várakozásait. Ennek megvilágítása érdekében egy kis történettel folytatnám mondanivalómat.

Volt egyszer egy százéves ember, akinek jókedvét mindenki ismerte. Egy alkalommal hát megkérdezték tőle: „Hogy lehet az, hogy te mindig boldog vagy?” Amire az öreg így felelt: „Minden reggel, amikor felébredek, két dolog között választhatok: boldog legyek ma, vagy boldogtalan? És én mindig a boldogságot választom.” (Rajneesh)

Talán nem épp ilyen egyszerű a dolog, de azért az sem helyénvaló, hogy nekünk mindig az aggodás jusson. Erre figyelmeztet Mesterünk is: „Ezért mondom nektek: ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, vagy mit igyatok, se testetekért, hogy mibe öltözködjétek... Aggodásával pedig ki tudná közületek meghosszabbítani életét csak egy perccel is?” (Mt 6,25–34) Az aggodalmaskodás lényegében rossz várakozás. Figyelmünknek valami olyanra való fordítása, ami nem a jelen, nem az itt és most. A majd. Lesz-e majd mit enni, megkapom-e majd a következő havi gyógyszert is, gyermekem esküvőjére elkészül-e minden időben... Mindig akad bőven, amiért aggódjunk, különösen itt, Erdélyben, és különösen ilyen baljós világválság közepette. Jézus szerint aggodásainkkal semmire nem megyünk. Ráadásul közben elfelejtünk élni. Pedig alighanem azért kaptuk az életet Istentől, hogy éljük. Ezzel szemben mi mindig várunk valamire. Életünk állandója a várakozás, csupán a tárgya változik időről időre. Mintha elfelejtettük volna, hogy élni születünk, és nem az életre készülni.

Átmeneti időszakokból álló élet?

Talán azt az időt várjuk, amikor már nem kell többé semmire várnunk, és közben állandó aggodalmaskodásunkkal egy végzetesen veszélyes időkategóriát iktatunk be életünkbe. Ezt úgy nevezik, hogy átmeneti időszak. Ilyenkor azt a játékot játsszuk, hogy most épp nem... de majd, ha... Most épp nem érek rá szeretni, örvideni, szeretteimre figyelni, életemben jelen lenni, mert épp meszelek, rossz a kocsis, felvételizek, gye-

reket várok, temetésre kell mennem... És közben azzal áltatom magam, hogy eltelik ez az átmeneti idő, és akkor majd élni fogok. Akkor már nem kell többé aggódnom, és elkezdek boldogan élni, amíg meg nem halok.

Álljunk meg egy pillanatra, ott, ahol épp vagyunk, vagy lépünk a tükör elé, és kérdezzük meg magunktól: hányszor jött már el az az idő, amikor azt mondhattam, hogy most már nem kell várnom semmire, nem kell aggódnom semmiért, és elkezdhetek élni?

Végletekig igazságos idő

Isten úgy rendezte, hogy végletekig igazságos legyen az idő elosztása: függetlenül attól, hogyan töltjük el, mindannyiunknak 1440 perc jut naponta, 525 600 perc évente, s egy életre, ha 80 évvel számolunk, 42 048 000 perc. És pontosan ennyi mindenkinek. A percek értékét pedig növeli, hogy soha nem tudhatjuk, mennyi van még hátra.

Itt is egyre jobban megtanuljuk a nyugati szlogent, hogy az idő pénz. De nem muszáj szavainkkal valljuk, ha tetteinkkel amúgy is igazoljuk: kapkodunk, aggódunk, hogy csűrjeink tele legyenek, hogy elegendő fölös pénzünk legyen a bankban, mert az idő megszorítja. Csak a mi időnk nem szaporítja meg semmit! Ne áltassuk magunkat a legnagyobb hazugsággal, hogy az idő pénz: az elveszett pénz – és szinte minden más az életben – újra előállítható és pótolható. Emberi történetek hosszú sora igazolja, hogy a teljes anyagi tönkremenetel után – a tapasztalatok birtokában – újra a magasba emelkedtek, sikeresek lettek. De ki az, aki csak egyetlen elveszített percét is vissza tudta volna szerezni? Az idő számunkra az egyetlen pótolhatatlan erőforrás.

És mi hány percünket címkézzük fel azzal, hogy „Átmeneti időszak”, mintha azt mondanánk: „Ne zavarj, ez most aggódási idő!” „Most épp nem érek rá élni!”, mintha az életünk a moston kívül valahol más hol is lenne. És mire ráébredünk erre, rendszerint már egészen kevés percünk fölött rendelkezhetünk.

Talán, ha visszafelé élhetnénk...

Némelyek úgy gondolják, hogy talán bölcsebbek tudnánk lenni, ha életünkön fordítva haladhatnánk végig: mindjárt az elején szembesülnénk időnk végeességének tényével, majd mind nagyobb életkedvvel és lelkesedéssel töltenénk meg perceinket. Roger von Oech soraival tegyük meg ezt a visszájára fordított utat: „Az élet nehéz. Rengeteg idő megy el vele, rengeteg hétvége, és mi az egész vége. A halál, mint jutalom. Az életet visszafelé kellene élni. Az embernek először meg kéne halnia, hogy ezen is túllegyünk. Aztán 20 évig öregotthonban kellene lakni, ahonnan azzal

rúgnák ki, hogy túlságosan fiatal. Ekkor kapna egy aranyórát, és már mehetne is dolgozni, legalább 40 éven át, vagyis addig, amíg eléggé visszafiatalodik ahhoz, hogy élvezni tudja a nyugdíját. Aztán főiskolára járna, és hatalmasakat bulizna, amíg készen nem áll arra, hogy elkezdje a gimnáziumot. Aztán jön az általános iskola, ahol végre újra lehet játszani, és semmi felelősség nem terheli. Ezután kisbaba lesz, és visszamászik az anyja méhében, ott kilenc hónapon át lebeg, majd a szerelmesek szemében felvillanó játszi fényként végzi.”

Sajnos ez a választás nem áll módunkban, és nem az aranyóra miatt. Az élet születéssel kezdődik. Így rendeltetett.

Időérzékelésünk szubjektív

Az idő változó természetét magunk is gyakran megtapasztaljuk. Elmesélve történeteinket pedig mások életén keresztül is rácsodálkozhatunk az időbe zárt érték lehetőségére. Egy ismeretlen szerző a következőkre int:

„Hogy megértsd, mennyit ér egy év, kérdezd meg a diákot, akinek ismételnie kell.

Hogy megértsd, mennyit ér egy hónap, kérdezd meg az anyát, aki koraszülöttet hozott a világra.

Hogy megértsd, mennyit ér egy hét, kérdezd meg a hetilap szerkesztőjét.

Hogy megértsd, mennyit ér egy óra, kérdezd meg a szerelmezt, aki a találkozóra vár.

Hogy megértsd, mennyit ér egy perc, kérdezd meg az utast, aki lekéste a vonatot.

Hogy megértsd, mennyit ér egy másodperc, kérdezd meg az autóst, aki nem tudta elkerülni a balesetet.

Hogy megértsd, mennyit ér egy tizedmásodperc, kérdezd meg a sportolót, aki csak ezüstérmet nyert az olimpián.

Minden pillanat kincs, ami a tied. És becsüld meg jobban, mert megoszthatod valakivel, akivel tökéletesen eltöltheted. És emlékezz, hogy az idő senkire sem vár. A tegnap történelem. A holnap rejtély. A ma ajándék.”

Kedvencünk, a panaszdal

Nos, mit is csinálnak az emberek pótolhatatlan perceikkel? Néha szeretek csak úgy megállni az utcán, piacon vagy nagyobb üzletekben, és szemlélni az embereket. Nézem az arcukat, a mozgásukat, gesztusikat, hallgatom szavaikat...

Csak egészen elvétve látok boldog embert!

Az a megtört szomorúság az arcukon, a cipekedés, az elutasító álarc mintha azt hirdetné, hogy „nem ez az életem”, „nem erről volt szó”, „én nem erre szerződ-

tem”. „Most épp munkába megyek, vagy be kell vásárolnom, vagy épp várnom kell a buszra, de az életem valahol máshol zajlik.” De hol és mikor, ha nem akkor és ott?

Ha megszólítod, szinte biztos, hogy már néhány mondat után panaszdalba kezd. Az érvekből pedig nem fogy ki, hogy miért is van oka neki panaszra, aggodalomra. Mert régi divat az aggodalom, a panasz, különösen a Duna–Tisza, és tegyük hozzá, a Szamos–Maros–Olt–Küküllők táján. Igazi József Attila-i őspatkányként terjeszt kört közöttünk. És ugye aggodalmaskodó emberek közt nem lehetek olyan szemtelen, hogy sugárzik belőlem az optimizmus, árad a boldogság, a derű. Csatlakozni kell a körhöz, nézzük csak, miért is aggódhatnak, szomorkodhatnak én is, míg végre elhisszük saját játékunkat, és elkezdjük valóban rosszul érezni magunkat a bőrünkben. És egyre több okot kezdünk felfedezni magunk körül, amiért aggódhatunk.

Ne helyezd az okot magadon kívül!

Jézus tanításával kiléphetünk az aggódásnak ez ördögi köréből, magunk mögött hagyhatjuk az aggódást. Könnyű szomorúnak, aggódónak lenni, és nehéz jókedvűnek, megszólíthatónak lenni. Aki Istennel él létközösségben, annak nem lóg az orra. Az olyan a szent, aki szomorú, önmagáért aggódásában vált szentté. És ki kell lépnünk, mert aligha kaptuk Istentől ezt a néhány millió percet arra, hogy aggodalommal, szomorúsággal töltsük ki. Minden reggel, sőt minden pillanatban választhatunk, hogy boldogok akarunk-e lenni vagy boldogtalanok. Meg kell értenem, hogy a legtöbb dologért, ami életemben történik, én vagyok a felelős. A drámát, amelyben főszerepet játszom, többnyire én írtam. És tudnom kell, hogy Isten országa keresése helyett, ami boldogságot jelentene, én vagyok az, aki az aggódást, a szomorúságot, a panaszt választom.

Ha megértem ezt, egyszerre más lehet számomra az élet. Ha eddig is én választottam, akkor most más is választhatok. Mert életem eseményeinek én vagyok elsőrendű okozója.

Szeretném, ha a következőket jól megértenénk! Az élet láncszerű, mondja a tudomány: az ok és okozat láncolata mozgatja. De a tudomány ezt a törvényt csak egyik oldalról ismeri: az okot mindig követi az okozat. Ha elfordítod a kapcsolót, felgyúl a villany; ha beveszel egy altatót, hamarosan elalszol. Ez a tudomány alaptörvénye: az okot követi az okozat. A vallás, a spiritualitás azonban ismeri ennek a törvénynek a másik oldalát is, amely mindaddig abszurdnak tűnik, amíg mi magunk meg nem tapasztaljuk. De ez a hit és

ez a szeretet abszurditása is. A vallás azt mondja, hogy először a következményt teremtsd meg magadban, és követni fogja azt az ok. Hogy világosabb legyen, mondok rá példát: tegyük fel, hogy boldog vagy, mert meghívtak vacsorára, vagy mert találkoztál egy régi barátoddal, vagy jó jegyet hozott haza gyermeked az iskolából.

És mi van, ha nem hívnak meg vacsorára, vagy nem találkozol a barátoddal, vagy nem kap a gyermeked jó osztályzatot? A vallás azt mondja: légy boldog, és szívesen lesznek együtt veled az emberek; légy boldog, és lesznek barátaid; légy boldog, és jó légkörben jobb teljesítményt tud nyújtani gyermeked. Vagy azt mondod: hinnék, ha tudnám biztosan, hogy van Isten. A vallás azt mondja: higgyél, és Isten valósággá lesz számodra.

Vagy: szeretnék, ha tudnám, hogy jók az emberek. Szeress, és emberi jóság fog körülvenni! (Negatív irányban jobban ismerjük ezt a törvényt: a pszichoszomatika arról beszél, hogy ha huzamosabb ideig megteremtet magadban a betegség érzetét, előbb-utóbb testi szinten is jelentkezni fog hozzá a tünet.)

A hegyi beszéd helyes sorrendje

Ezt mondja Jézus: Keressétek először az Istennek országát és az ő igazságát; és ezek – az eledel, a ruházat, és minden igazán szükséges dolog – megadatik.

Nem egyszer hallottam már, hogy „Ha először sikerül anyagi biztonságomat megalapozni, akkor majd foglalkozom lelki dolgokkal is”. Vagy: „Boldog lennék, ha lenne egy házam, megfelelő fizetésem...” És máris kiszolgáltató helyzetbe kerültél, hisz az okot magadon kívülre helyezted, és függővé váltál attól. Pedig a következménynek hitt lelki életet, a boldogságot azonnal választhatod, minden külső feltételhez kötés nélkül.

Jézus utasítása elfogadhatatlannak, logikátlannak tűnik mindazoknak, akik még nem tapasztalták meg igazságát. Voltak korábbi gyülekezetekben olyanok, akik tavasztól ősziig nem jártak templomba, mert nem volt idejük a sok mezei munka miatt. És amikor eljött a tél, csúrijükben semmivel nem volt több termés, mint azoknak, akik a hét egyik napját Istennek tudták szentelni. Egy lényeges különbség mégis volt közöttük: míg az utóbbiak szíve Isten ajándékával együtt telt meg hálával, addig az előbbieket kiégve, túlhajszoltan már nem is tudtak örövendeni a termésnek, csak örök aggodalmuk nyugodott meg egy pillanatra, hogy aztán új tárgyat keressen magának.

Van egy régi bölcs mondás: „Ha sírsz, egyedül fogsz sírni, ha nevetesz, az egész világ veled fog nevetni.” Az

egész világ: a kövek, a barázdák, a fák, a naplementék, minden. Keresd Isten országát, válaszd a boldogságot, és az egész lét veled fog táncolni, veled ünnepel. Ha életedben tudtál csak egyetlen pillanatra is boldog lenni, ha csak egy pillanatra is érezted közel magadhoz Istent, akkor már ismered az érzést. És még senki nem kapott egyszerre két pillanatot, mindig csak egyet, egyiket a másik után. És ha már sikerült egy pillanatot átalakítani, miért ne tudnál még egyet? Aztán még egyet és még egyet, amíg az ilyen a pillanatok fogják életed láncát alkotni.

Ismerek olyan családokat, ahol még a reggeli kávét is megelőzi az asznapi horoszkóp meghallgatása. Mert tudni akarják, hogy vajon jó napjuk lesz-e, vagy rossz. Micsoda félrevezetés, Isten elleni káromlás, hiszen Ő

azt akarja, hogy boldog légy, a növekedésnek ugyanakkora esélyét rejtette el minden pillanatban. A választást pedig a te kezébe adta.

Isten várószobájában zajló életünknek minden pillanata értékes. Ennek a felismerésére szolgál az advent.

Ezért ne feledjük el a helyes sorrendet:

– először a templom, azután a többi;
– először az imádság, utána az eke, az írószer vagy a palást;

– először a fohász, utána az eledel, a munka vagy az álom;

– először Isten országa, és utána minden egyéb.

Így találjon ránk ebben az esztendőben is az eljövendő fény!

Adventi várakozás

Nagy a különbség a gyermeki karácsonyvárás és a felnőtt karácsonyra hangolódása között.

A mi családjunkban a karácsony édesapánkhöz, ma már a rá emlékezéshez kapcsolódik nagyon szorosan.

A hároméves gyerekeknek, úgy tartják, nem lehetnek közvetlen emlékeik, a felnőttek történeteit hiszik saját élményüknek. Ez a legtöbb esetben így is van. De egy különösen megrázó esemény még az igen kicsi gyermekben is valódi emlékként él egy életen át.

Orosz fogságból vártuk haza édesapánkat. Advent volt. Mi, gyerekek szívből, lelkesen imádkoztunk: „Édes jó Istenem, hozd haza édesapánkat, keresztapánkat és minden élő embert a maga otthonába! Ámen.”

És megtörtént a csoda: hazaimádkoztunk – erről szentül meg voltunk győződve – édesapánkat! Verőfényes, napsütötte szobában ébresztgetnek szüleim legközelebbi barátai. Érzem izgalmukat, csodálkozom, miért jöttek ők utánam, kapnak ölbe, és sietnek ki velem a konyhába. Tömeg, egymás szavába vágó, kérdezősködő idegenekkel teli a tágas konyha. Én is kérdek: „Ki ez a koldus?”

Szegény alig hallhatóan válaszol: „Az édesapád.”

És lett karácsonyfa is: pár fenyőág pattogatott-kukorica-girlanddal díszítve. Azóta sem volt szebb karácsonyunk.

Felnőttünk, de a karácsonyvárás mindig összefonódott édesapánk ötletesebbnél ötletesebb, gyönyörűen díszített fáinak csodavárásával. Nem is kívántunk soha ajándékot a fa alá! Az igazi meglepetés mindig a titokban feldíszített fa volt.

Szomorú időket kellett mindenkinek megélnie. Az ötvenes évek nyomora idején a karácsonyvárás léleken igazi volt, de nagy gond volt egy kissé ünnepibb asztalt teríteni, karácsonyfát állítani. Fenyő sehol. Nem volt szabad karácsonyt ünnepelni, csak december 30. előtt jelentek meg fenyőfák. És mégis lett karácsonyfa a szobában! Édesapánk egy seprűnyélbe lyukakat fűrt, a szomszédék fenyőfájáról egy pár ágat kért, azokat helyezte körbe-körbe, és díszítette fel. Szebb karácsonyfánk sem volt soha.

Ma, amikor a várakozás heteiben szüleinkre gondolok, megjelennek a régi karácsonyok, és hálás szívvel gondolok szeretetükre, közös karácsonyra készülődésünkre. Szép emlékük teszi meleggé az advent ünnepre hangolódását.

PÉTERFFY ENIKŐ

Őszinte emberi üdvözlés

Az ünnep magasztos pillanatában, a világot betöltő díszek csillogása mögött meghúzódik az igaz érzés. A féltve őrzött érzés, amely betölti a hideg éjszakát, átjárja a külsőre különböző emberek létét, amely zsúfolásig megtölti a faluvégi istálló félhomályát, várakozását, örömét.

Igen, ott van a légből a szeretet morajlása, amely kimondatlanul átjárja lelkünket és a csendben imára kulcsolt lelkek között nőni és erősödni kezd. A kisimu-

ló szeretetből születik az emberi lélek mélyén a hála érzése. Hálát adunk Istenünknek, hogy karácsonyra ébredünk, és meghalljuk a hívó szót, mert „harang szava hirdeti, eljött már a gyermek, / zengedezve szálljon föl szívünkből az ének / trónjához a szeretet áldott Istenének.”

Hálatelt szívvel, bizonyoságtévő hittel és boldog lelkesülettel valljuk, hogy „Betlehemnek csillaga, ránk ragyog ma fényed, / Betlehemnek jászola, lettél szent ígéret, / elűzöd az éjszakát, árnyat, éjet, rémet, / te lettél az üdvösség, út, igazság, élet.”

A szeretetnek szent ünnepén ezért száll dalunk Istenünkhöz, mert évről évre megmutatja a szeretet egyszerű útját. A sokszor bonyolulttá vált emberi kapcsolatainkat egyetlen szeretetsuhintással meg tudja oldani, és megmutatja az utat a szeretet igaz megéléséhez Jézus születésének példája által. Igen, megmutatja, hogy hiába emberi nagyravágyás, fortély, keményszívűség; hiába szolgálat, kötelesség, szegénység, nincstelenség, mert ahol az Ő lelke munkálkodni kezd, és megsimogatja az ember szívét, ott a faluvégi istálló is egyszerre királyi lakosztállyá válik.

Ez a boldogító üzenet: a szeretet érzését mindig meg lehet élni, meg lehet tapasztalni, és ez az érzés lelkünk legmélyén található, ott, ahonnan kiindul életünk.

Istenünk, várva várjuk, hogy megéljük az örömhírt, hogy a világ, amely oly hatalmas csillogással, villogással vesz körül bennünket, legyőzhető, megváltoztatható, ha a betlehem-i fényes csillagot követjük a világi csillogás helyett; ha az evilági szólamok helyett, Istenünk, a te hívó szavadra hallgatunk, és boldogan zárjuk szívünkbe az angyalok énekét és az őszinte emberi üdvözet meleg hangját:

A jó Istennek legyen hála,
 hogy megérhettük karácsony ünnepét,
 úgy mint Jézus Urunk szent születése napját.

Adja az Isten, hogy érhessük sok számos éveken keresztül,

békével, egészséggel, és az új évet hozza örömünkre.

Dicsőség Istennek ott, fent, a magasságban,
 békesség itt, alant az emberek honában.

Angyalok honából zendül az üzenet,
 békesség, emberek, Megváltó született!
 Bölcsék és pásztorok, gazdagok, szegények
 tiszteletet tenni oda elmenének.

Vittek ajándékot, aranyat és mirhát,
 vágyakozó lelkük drága ajándékát.

Nem hoztunk mi mostan sem aranyat, sem mirhát,
 de hoztuk szívünknek forró óhajtását
 nyíló virágokat, szívünknek virágát,
 az igazság, a szeretet, a jóság áldását.

Áldás koronázza künt a határokat,
 áldja meg az Isten minden barázdákat.

Ez a mi sergünknek tiszta kívánsága,
 ezzel a karácsony is legyen megáldva!
 Ezzel búcsút mondok a házigazdának,
 szíves látásáért egész családjának.

Áldja meg az Isten egész háza népét,
 hogy békében tölthesse a karácsony ünnepét.

Áldja meg az Isten, ki mindeneket adott,
 hogy tölthessenek sok számos karácsonynapokat!
 Ámen.

(Datki karácsonyi köszöntő, elmondta Korodi Béla)
 MAJOR LÁSZLÓ

Karácsonyra hangolóim

Harangok hangját hallottam magamban. Lelkem templomában hosszú ideig Istent tiszteltem. Hálát adtam, bocsánatért, az élet dolgainak megértéséért esedeztem. Előfordul, hogy ilyenkor lelkem harangjának hangja betűvé nemesedik, és papíron landol. Ez most a karácsonyról szól, de nagyon szerény.

Beesteledett és sűrű köd szállt alá. Az autóból figyelem, amint sejtelmesen feltáruul az út. Semmit nem látni odakint, csak a sűrű köd kavargó és ijeszt meg olykor bolyongós sóhajával. Telik az idő. Aztán felszáll a köd, úttalan utat kereső összeráncolt homlokom kisimul. Tiszta fekete estében az autópályáról látom, milyen szépen is ragyognak a csillagok. Talán a tejúttal párhuzamosan haladunk – gondolom. Gyorsan megy az autó, egyre gyorsabban, és ahogy a hegyek vonalát keresem a sötétben, elszenderít az útszéli piros fényfüzérnek tetsző utunkat kísérő fény. Karácsony közeledik, de én egész évben keresem azt a szeretetet és azt a fényt, ami minden ködös, homályos és sötét napban éltetőként tűnik fel életemben.

Diszítik Kolozsvár főterét, az ünnep percről percre közelebb. Én nem otthon töltöm, mert teológiai hall-

gató vagyok. A világ nagy, és én ilyenkor is látni akarom azt a sokféle szokást, azt a sok impozáns templomot, azt a sok emberarcot, amely bár legációról legációra más, de mégis hasonló. Hallani akarom a hangokat, kívánni boldog ünnepet, angyalokat látni, amint embercsemeték anyja és apjaként szárnyalnak, és mindenképp előtt érezni, látni a szeretetet, azt, amely a szeretet koldusainak is ad ilyenkor „kenyeret”.

Sok karácsony a megtalálás örömét adta nekem, pillanatokba csomagolva, láthatatlan masnival átfogva. Megtaláltam magamat betegágyak mellett, amikor a fájdalmat háttérbe szorítva mindenki erőit vett magán, és én úgy akartam odaadni a *Csendes éj* dallamát nekik, mintha a hófehér terem a havas táj lenne, és nem fázunk, nem fáj semmi sem, se kint, sem odabent. Szeretem azt a dallamot is, amelynek szövegét jegyezhetem csak le, mert idézi az ünnepet, mit kislánként egy mesénézés után lelkem csodaként megélt:

„Szól a dal, / Messze száll, / Emlék lesz majd ez egyszer. / Bennem élsz, így zenélsz, / Áldott, szép e december.” (Anasztázia)

SZOMBATFALVI ETELKA

Angyaljárás

AMBRUS LAJOS

• Mondogatták az öregek: – Ha Katalin locsog, karácsony kopog. És volt, hogy tisztára igazuk lett. Azon a napon a nagyapja széles háta mögül, a jó meleg gyapjúcserge alól arra bújt ki nagy okosan Ravasz Domonkos is, hogy nemcsak az őket századokon át ölelő hegyek, de a szép falujuk is az áldott ünnepre csendben patyolatfehérbe öltözött.

– Ilyenkor jó angyalnak lenni! – lépett a benti meleg és a kinti fagy határán könnyeivel vívó ablakukhoz a fiú, de mint akit se szó, se beszéd orrba vernek, egy pillanatra visszahőkölt. Az udvarukon, mintha csak játékszerek volnának, a vihogó, fagyos szél kénye-kedvére kergette az egyre kövérebb hópelyheket.

– Kis karácsony, nagy karácsony... – csendült meg a kicsi legény fülében, de attól szinte elment a kedve, még a foszló belű, friss, mákos kalácstól is, pedig annak a tésztáját, hogy megkeljen, a nyírfateknőben édesanyja dolgos két kezével megdagasztotta, és a gondosan behévítt búbos kemencében szép pirosra kisütötte.

De a világ csudájára mégsem bújt vissza Domonkos a meleg ágyba: hadd nyúlánkozzanak ott lelkük nyugodalmára a nővérei, a begyes leányocskák; csendben felöltözött, s mint aki valami rosszban sántikál, észrevétlenül kiosont a házból.

– Hát te, fiú! – vetette kint oda Ravasz Domonkosnak gúnyosan a szél – Eddig hol voltál? – vihogta, avval, mint aki egy rossz cimborától menekül, éppen a várva várt nagy ünnep tövében tovalebent a gyepeken didergő szilvafák felé.

Ha jó csillagzat alatt születik a kicsi legény, Ravasz Domonkos, hagyja, hadd pereljen kénye-kedvére a fákkal a szél, s megy, a gondosan előkészített tűzgyújtó forgácsot a fészker alól beviszi a kályha elé; majd szétnéz az állatok között, mert előbb-utóbb a kapun belül csak ő lesz a kisgazda. De aztán nem így történt.

– Nesze neked, angyaljárás! – fordult szembe neki pirosodva a borzas idővel, s mintha az angyalok szent lábnyomaiért perelne; el is kapott volna egy megletebb hópelyhet mérgében, hogy felelősségre vonja, ha azt hirtelen nem emeli fel pont előle a magasba valami csúfondáros hatalom. Így tromfolt vissza Ravasz Domonkosnak saját udvarukon éppen az angyaljárásra feltámadt hóvihar. Pedig nem számíthatott ő

gazdag angyalfiára, többször rossz fát tett a tűzre; levelet se írt, mint a jó gyermekek, hogy neki mit hozzanak; csupán az angyalok hóban felejtett lábnyomait szerette volna megcsodálni most ott, ahol majd a dicseretesek nagy örömeire leszállnak a földre.

– Az a fránya álom, csak az ne volna! – méricskélte beszűkült szemmel az estére kétaraszosnál is vastagabbra duzzadt hótakarót, amely alatt az őszi búzavetés gond nélkül kitelelhet.

Arról, hogy angyaljáráskor eleven angyalt az ajándékosztáson rajtacsípjén, már lemondott az okoskodó Ravasz Domonkos. Eddig mindig egy csilingelő csengőszóra ébredt; mikor már karácsonyi fényben úszott a szoba. Szórták a fényszórók a temérdek csillagot, de angyalnak ő csak a hült helyét találta. Akkor a nagy ajándéklázban arról, hogy angyallábnyom is van a világon, megfeledkezett. Nem így ez alkalommal.

– Bár ülne el a szél! – sziszegte, amint végre az est leszállt.

Hogy a lányok angyala szárnyon jár, csak legyintett egyet. Bár olyan még nem volt, hogy Ravasz Domonkos – mintha ő erkölcsbíró volna – a mások angyalfiát rosszmájúan számba ne vegye, akkor azzal koppant le a szeme: nem angyalt, a lábnyomát akarja látni a tiszta fehér hóban, hogy tudja biztosra: földre szállt és náluk is járt.

Hanem akkor a fiú kívánsága hiába teljesült. Kint a szél elpihent ugyan, de Domonkoson az álom, a szép szabadító csak kifogott. Arra riadt fel, hogy hasad a hajnal. Indult volna ő rögvést nyomászni kint a hóban, de a derengő fényben a karácsonyfa alatt megcsillant a Domonkosnak címzett karácsonyi ajándék:

– Kincstári! – ölelte magához a drága angyalfiát, amelyhez foghatót ő csak a igazi versenysportolók lábán látott. Nem ment aztán angyalnyomot keresni! Örömeiben a nővéreit verte fel, hogy lássanak csodát. Örültek azok is szívből Domonkos angyalfiának. Hogyne örvendeztek volna a testvérükkel? Ők tudták, és meg is súgták az édesanyjuknak, hogy a kislegény titokban már rég egy pár valódi, kincstári silécre vágyik.

– Látod-e, te nagyokos? – vették közre a lányok a kislegényt. – Nem kell nyomásznod; szeresd nagyon: itt van közöttünk a te angyalod.

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérosztó tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom.

Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036)20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE ötvösmester (Kolozsvár)

A Magyar Nemzeti Bank emlékérméi

• A Magyar Nemzeti Bank 450 éves az unitárius egyház megnevezéssel 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém-emlékermét bocsátott ki november 12-én az egyetlen magyar alapítású egyház 450 éves fennállásának alkalmából, valamint a vallásszabadságot hirdető tordai országgyűlés emlékére.

2018-ban ünnepli 450 éves intézményes fennállását a Magyar Unitárius Egyház, melynek létrejöttét az 1568-as tordai országgyűlés vallásügyi törvénye tette lehetővé. A törvénynek köszönhetően a reformáció különböző ágai szabadon és békés úton alakulhattak önálló egyházzá, lehetővé téve a négy bevett vallás (a katolikus, a református, az evangélikus és az unitárius) felekezeti rendszerének a kialakulását.

cének díszítőmotívuma ihlette. A díszítőmotívum alatt látható az emlékérmét tervező Bitó Balázs ötvös-művész mesterjegye.

Az unitárius egyház visszanyúl a Bibliához mint forráshoz, amit az érme hátlapja is tükröz. A hátlap központi motívumaként a Magyar Unitárius Egyház címere jelenik meg, mely kősziklán álló galambot, körülötte a farkába harapó kígyót ábrázol, utalva a bibliai idézetre „legyetek tehát okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok.” (Mt 10,16b)

A címer fölött az EGY AZ ISTEN félkörirat olvasható, amely az unitárius templomok, templomtornyok jellegzetes felirata, alatta pedig az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi törvényében is előforduló szentírási igehely: A HIT ISTEN AJÁNDÉKA (Ef 2,8) sze-

A 450 éves az unitárius egyház elnevezésű emlékérmék Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem forgalmi célokat szolgálnak, elsődleges szerepük a megemlékezés, a tisztelgés a Tordán elfogadott törvény előtt, amely a világtörténelem során először határozta meg a modern demokrácia egyik alapértékét, a szabad vallásgyakorlás jogát, és tette lehetővé többek között az egyetlen magyar alapítású egyház intézményesülését is. Az ezüst- és a színesfém-változat azonos érmekeppel rendelkezik, csak értékjelzésükben térnek el.

Az emlékérmék előoldalának letisztult képét a 18. században készült *Bölni psalterium*, a kéziratos unitárius énekeskönyvek egyik ritkaságszámba menő példánya ihlette. Az emlékérmé kötelező kellékei az énekeskönyvben használt betűtípussal jelennek meg: a 10 000, illetve a 2000 forint értékjelzés, a Magyarország felirat, melynek kezdőbetűje az énekeskönyv egyik iniciáléját idézi, római számokkal jelölve a 2018-as verési évszám, valamint a BP. verdejel. Az emlékérmén megjelenő díszítését a psalterium egyik fejlé-

repe. Felső félköriratban kiemelve jelenik meg a 450 ÉVES AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ felirat, amely egyben utal az emlékérmé kibocsátásának alkalmára is. A központi motívum két oldalán, bal oldalon a vallásszabadságot törvénybe iktató tordai országgyűlés és az unitárius egyház megalakulásának évszáma, 1568, jobb oldalon az emlékérmé kibocsátási éve, 2018 szerepel.

Mindkét emlékérmé átmérője 38,61 mm, széle recézett. A 10 000 Ft névértékű emlékérmé 925‰ finomságú ezüsből, míg a 2000 Ft névértékű színesfém-változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült. Az emlékérmék korlátozott példányszámban jelennek meg: 5-5000 darab verhető a 31,46 gramm súlyú ezüst érméből tükörfényes (proof) kivitelben, valamint a 30,8 gramm súlyú színesfém-érméből, selyemfényes (BU) kivitelben.

Keresse az MNB hivatalos gyártója és forgalmazója, a Magyar Pénzverő Zrt. érmeboltjában (Budapest, V. Báthory u. 7.) vagy webáruházában: www.penzvero.hu (Az MNB sajtóközleménye nyomán)

MAGYAR PÉNZVERŐ ZRT.

www.penzvero.hu

Jubileumi emlékérmék

November 12-én a Budapesti Unitárius Egyházközség gyülekezeti termében mutatták be a Magyar Nemzeti Bank által készített unitárius emlékérméket. Ez alkalomból ELEKES BOTOND főgondnok köszöntötte az egybegyűlteket.

• 2018-ban a magyar unitárius közösség egyházunk fennállásának 450. évét ünnepli. Ez az év számunkra nemcsak azért fontos, mert Magyarország Országgyűlésének jogelődje, a tordai országgyűlés 450 évvel ezelőtt fogadta el európai mércével is kiemelkedő jelentőségű, korát meghaladó szellemiségű vallási törvényét. Azért is fontos, mert egyházunk fennállása óta először tudunk mi, Magyarországon és Erdélyben élő unitáriusok együtt és szabadon, szabad országokban, saját akarataink és elképzeléseink szerint emlékezni múltunkra, számba venni jelenünket és megtervezni jövőnket.

Volt idő, amikor mi, unitáriusok sokkal többen voltunk a Kárpát-medencében. Sorsunk úgy alakult, hogy a történelmi egyházak közül mi vagyunk a legkisebb protestáns közösség. Ebben az esztendőben, amit, azt hiszem, joggal nevezhetek az unitárius anno mirabilis ének, azt gondoltuk, meg kell mutatnunk a külvilágnak, hogy tulajdonképpen kik vagyunk mi, unitáriusok. Ahhoz, hogy törekvéseink sikerrel járjanak, szem előtt kellett tartanunk Máté számunkra kedves intelmét, amely így szól: „Legyetek tehát okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok”.

Okosnak és szelídek lenni azt jelenti, hogy szövetségeket kell találnunk céljaink, álmaink közös megvalósításához. Azt gondolom, hogy Magyarországon, 2018-ban ez nekünk sikerült.

Közel egy évvel ezelőtt levelet írtam dr. Matolcsi Györgynek, a Magyar Nemzeti Bank elnökének, amiben javaslatot tettem unitárius emlékérmé kiadására.

Felmerülhet a kérdés, mi köze az unitárius egyháznak, egyáltalán az egyháznak a pénzhez, egy ér-

méhez vagy egy emlékérméhez. Mi köze a tanításnak mindehhez? Kétségtelen tény, hogy egyházi szertartásaink üzenete nem a materiális javakra összpontosít, legfőljebb a perselypénz jöhet szóba, vasárnaponként azt számolja a pénztáros.

Szeretnék mindenkit megnyugtatni, akiben ez a kérdés felmerült. Megnéztem, mi van a Bibliában. Nos: a pénz kifejezésnek 147, a dénárnak 5, az adópénznek 2 említése van a könyvek könyvében. Több ezer évvel ezelőtt a legbölcsebbek is foglalkoztak vele, beszéltek róla, és a helyén tudták kezelni.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Bár minden kérésünk ilyen rövid idő alatt megoldódna, mint az előbbi. Napokon belül megérkezett a Magyar Nemzeti Bank egyetértő válasza, az év elején elkezdtük a munkát, így jutottunk el a mai naphoz.

A Magyar Nemzeti Bank azzal, hogy a mai napon kibocsátja az unitárius emlékérméket, páratlan szolgálatot tesz az unitárius értékek népszerűsítésének Magyarországon és a nagyvilágban egyaránt. Hála és köszönet érte!

Engedjék meg, hogy külön is köszönetet mondjak Böröcz Szilviának, a Magyar Nemzeti Bank elkötelezett és segítőkész munkatársának, aki nélkül álmaink nem valósulhattak volna meg. Gratulálok az emlékérmé tervezőjének, Bitó Balázs művésznek, aki érzékenyen jelenítette meg az unitárius ethosz puritán egyszerűségét.

Hálásan köszönöm dr. Kovács Sándornak, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet unitárius karcadocsának szakértői munkáját, amivel az év folyamán kontextusba helyezte az alkotói folyamatot.

Négyszázötven csemetefa

November 3-án a szentábrahामी egyházközség egyedülálló módját választotta az egyház jubileumi éve megünneplésének. Négyszázötven gyümölcsfacsemetét ültettek el közösen a helybeliek az egyházközség kertjében.

Az ünnepi alkalmat Bálint Benczédi Ferenc püspök áhítata nyitotta meg, amely után Bíró Barna Botond, Hargita Megye Tanácsának alelnöke szólalt fel. Ezt követően Berei István helyi lelkész köszöntötte a meghívottakat, a híveket, a szomszéd településekről érkezett lelkészeket és gyülekezeteik tagjait. Köszöntőbeszédet mondott Márton István, Hargita Megye Tanácsa Vidékfejlesztési Egyesületének igazgatója és Simó Dezső Szabolcs helyi polgármester is.

A közösség a gyümölcsfák ültetésével a jövőbe vett hitéről és a megmaradásban való reményéről tett bizonyosságot. A fa ültetése az élni akarásnak és az értékteremtésnek a jelképe – fogalmazott Berei István helyi lelkész. Az eseményen szentábrahामी családok ültették el saját facsemetéjüket, amelyek mellett a családok neveit mutató táblát helyeztek el. Az ültetés Hatos György kertészmérnök szakmai irányításával zajlott. A gyümölcsöskert nem jöhetett volna létre Mátéfi Domokos és Kerestély István helyi gondnokok, illetve Nagy László, Szócs Béla és Szabó Dezső vállalkozók segítségével. Az eseményen a helybeli nőszövetség tagjai kürtőskaláccsal kedveskedtek a résztvevőknek. A közösségi alkalom bográcsolással és nótázással zárult.

BÍRÓ SÁRA

Fénynek lenni Pécsen – a Mindenszentek templomában

GYERŐ DÁVID

• Az első dolog, amit a Pécs felé közeledő ember a síkságról megpillant, még nem a város, hanem a mögötte magasló hegy, a Mecsek. Jóleső érzés, főleg sokórás vezetés után, már messziről meglátni a hegyet, és oldalában a várost: a megérkezés jó érzése az. Unitárius szempontból van egy értékebb dombja is Pécsnek: a Tettye, oldalában a Mindenszentek templomával. Azért különösen kedves az a domb és az a templom, mert egy kicsit az enyém is, a miénk is, az unitáriusoké is, a 16. századtól napjainkig.

November végén szép őszi fényben fürdött a város is, a domb is, a templom is, amikor a Magyarországi Unitárius Egyházkerület és a pécsi egyházközség emlékünnepet szervezett az 1588-as pécsi disputára, annak 430. évfordulóján. Köszöntőmben a hegyi beszédből olvastam fel Jézus meglátását arról, hogy milyenek legyünk mi, keresztény emberek: „Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város”. Találó volt a fényre és a hegyen épült valóságokra való hivatkozás, mert a Mindenszentek templomát aznap igazi jézusi fény és melegség töltötte be. A római katolikus, református és evangélikus lelkészek, sőt a politikusok köszöntője a múlt méltatásáról és a jelen közösségvállalásáról is az elfogadás és az értékelés hangján szólt. Amit egyikük ki is mondott: hogy testvéri szeretettel jöttek, nemcsak hallatszott, hanem érződött is Pécs legrégebbi, a 12. század elején épült templomában.

Így történt, hogy Pécsen nemcsak a hegyen épült város, hanem a dombon épült templom élő valóságát is megtapasztaltuk. Együttlétünk is ugyanazt a jelentést hordozta, mint az újszövetség képe, mert kifejezte az egyháznak mint szeretetközösségnek a természetét, a lényegét. Kimondta azt az örök tanítványi hivatást is, amivel ma is azt kell megmutatni, hogyan munkál azon a helyen, ahol élünk, a mindenkori hegyeken és dombokon és síkságokon a templomokban, és körülöttük az otthonokban, iskolákban, a munkahelyeken és a többi élettérben, a fény: az emberség, a hit, a szeretet és a jóakarát.

Hogy hogyan, miként tegyük mindezt, arra mutatott jó példát a Mindenszentek temploma. 1588-ban ott tartotta hitvitáját, a pécsi disputát, Skaricza Máté református pap és Válaszúti György unitárius lelkész úgy, hogy annak az eszmecserének az öröksége ma is világít és utat mutat. A templom a 17. sz. közepén unitárius lett, azelőtt pedig a pécsi kereszténység továbbélésének otthona volt: amikor ugyanis az oszmánok a keresztény templomokat bezárták, azt az egyet nyitva

hagyták. Sőt, olyan is történt benne, ami máshol nem volt jellemző: békében megfértek egymással a katolikusok, a reformátusok és az unitáriusok, és mindenki ott tartotta miséjét vagy istentiszteletét.

Jó érzés volt felidézni azt a jó példát, amelyet Pécsen Válaszúti György és Skaricza Máté, később a katolikusok, reformátusok és unitáriusok különbözőségben is egymás mellett állásáról kapunk. Jó érzés volt értékelni azt a mintát, amit a Mindenszentek temploma békéről, elfogadásról és együttéléstről nyújtott. A római katolikus dombról ezzel a jó érzéssel ereszkedtünk le az evangélikus egyházközséghez, ahol szakavatott tudósok tudományos konferencián méltatták a pécsi disputa történeti jelentőségét. Különösen sokatmondó volt a baranyai és az erdélyi unitáriusok kapcsolatáról és a török Pécs 16. századi keresztény világáról hallani, valamint megnézni a baranyai reformáció történetét taglaló kiállítást. Fontos lehet a jövőre nézve az a bejelentés, hogy a magyarországi egyházkerület vezetői Válaszúti György *Pécsi Disputa* című munkájának újrakiadását tervezik.

Pécs, ez a hegyoldalra épült város, közepében az a dombi templom, rajta az 1993-ban állított emléktábla, a maguk kőből és márványból levő valóságában és a jelképes, lelki értelmükben is arra tanítanak, amit Kőműves Kelemenné balladája és Dávid Ferenc sorsa is tanít Déva váráról, egy másik hegyen épült városról. Azt üzenik, hogy az építéshez, az alkotáshoz, az értékteremtéshez, a szolgálathoz a pénz, az anyagiak, a kő és a márvány előtt lelki, érzébeli indítás kell: szenvedély és áldozat, türelem és elfogadás, emberség és összefogás, hit és szeretet. Pécs és Déva és bennük a sok templom jelenlétével jelzi, hogy ma is nagyon fontos, ami Jézus korában, a 16. században és azóta is lényeges volt: szerető emberként, Istenben hívőként, Jézus tanítványaként és a nemzet tagjaként a fény, a világosság hivatását élni.

A szobor szerkesztett valósága

Egyházunk a jubileumi év alkalmából pályázatot hirdetett Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk szobrának elkészítésére. A pályázatot Gergely Zoltán szobrászművész nyerte meg. Az interjút Bíró Sára médiareferens készítette az alkotó műtermében.

• Kérlek, mutakozz be!

Gergely Zoltán kolozsvári szobrászművész vagyok. Csíkközváson születtem, 1–4. osztályban Csíkszeredában, utána Marosvásárhelyen jártam művészeti középiskolába, majd itt, Kolozsváron 1998-ban végeztem az akkor még Ion Andreescu névre hallgató képzőművészeti egyetemen.

• Milyen indíttatásból jelentkeztél az egyház által meghirdetett szoborpályázatra?

Azt éreztem, hogy van mondanivalóm a téma kapcsán, a szoborpályázati kiírás érdekesnek tűnt, úgy láttam s látom, hogy ez jó, megoldandó és szép feladat.

• Volt-e korábban tudásod Dávid Ferencről, eszméiről? Olvastál-e róla és tőle valamit?

Persze, hallottam róla, de csak felületes információim voltak, amit az ember egy fél oldalban meg tud fogalmazni. A pályázat okán próbáltam minél többet olvasni róla, elmélyülni, de most se tudtam minden könyvet elolvasni. Ezt nem tartom olyan nagy hiányosságnak, mert végül is szobor kell készüljön róla, és nem egy életrajzi könyv. De természetesen érdeklődtem, meg igyekeztem, amennyire energiám és időm engedte, hogy dokumentálódjak.

• Mennyi időt vesz fel egy szobortémával kapcsolatos dokumentáció?

Ezúttal viszonylag rövidebb volt a pályázat határideje, azt hiszem, másfél, talán két hónap állt a rendelkezésemre a pályázat elkészítéséhez. A makett elkészítése, maga a munka is elvesz már egy konkrét időt. Persze az embernek ahhoz, hogy egyáltalán ötlete legyen,

hogy odaillő és tartalmas gondolata szülessen a témáról, jelen esetben Dávid Ferencsel kapcsolatban, ahhoz tényleg dokumentálódnia kell.

• Összefoglalnád röviden, hogy milyen főbb lépései vannak egy szobor elkészítésének?

A képzőművészek közül talán a szobrászok azok, akik komoly testi munkát végeznek, az anyaggal

dolgoznak, porosak, emelnek... Nem elég egy papírra rajzolni, fizikai erőt is ki kell fejteni. Az anyaggal való munka azt jelenti, hogy mondjuk több száz kiló agyagot kell felpakolni a fémvázra. Ezek technikai részek. Előtte a dokumentáció és a tartalmi kérdések letisztázása a fontos, amely szintén munka. Ezt követi a szobor technikai részleteinek kidolgozása. (Mert az a szobor meg kell álljon, nem szabad eldőljön, még ilyen kezdeti formában sem.) Aztán következik a „sorozatmunka”. Az agyagnak fémváza van, arra falécek kerülnek, arra jön rá a háló, majd arra teszem fel az agyagot. Utána ki kell önteni gipszből, majd bronzból. A bronzot is úgy kell el-

készíteni, hogy egy földrengést is kibírjon. A tapasztalt szobrász tudja, hogy fel kell készüljön erre a kivitelezési folyamatra.

• Dávid Ferenc szobra megalkotása közben milyen gondolatok merültek fel benned?

Az alapötlet már a szoborpályázat előkészítésénél megvolt. Megadott téma kapcsán az ember próbálja nagy gondolatokká tömöríteni a mondanivalóját, és nem a különféle apró részletekre összpontosít. Dávid Ferenc kapcsán a reformáció az egyik ilyen nagy gondolat.

A reformáció olyan jelenség, amit egyszerre jellemez a dinamizmus és a formai tömörség. Ezt kifejtettem a beadott szoborterv leírásában is. Ez a dinamizmus vagy belső erő Dávid Ferencet is jellemzi, az igazság keresése folytonos cselekvésre ösztönözte. Ezt próbáltam meg közvetíteni a szobor által, ezért van benne lendület. Ugyanakkor a reformáció liturgiai és teológiai tömörségre való törekvését is próbálja kifejezni a szobor. Egyszerre dinamikus és tömör, ez a lényegre törő dinamizmus.

• Az egyházalapítóról nem maradt fenn képi ábrázolás, mit kezdte ezzel a problémával?

Dávid Ferencről nem maradt fenn képi ábrázolás, ezt próbálta áthidalni Körösfői-Kriesch Aladár 19. századi festménye. Az sem igazából Dávid Ferencet ábrázolta, hanem a festő róla kialakított, szubjektív értelmezését. Nyilván, amennyiben az alkotásban kifejeződő szubjektivitásnak gondolatébresztő hatása van, akkor az helyénvaló és megvan az értéke. Saját ábrázolásomban nem akartam másolni a Liszt Ferenc-i arctípus-

sal megfestett Dávid Ferencet, de nem volt céлом minden áron elrugaszkodni tőle. Ha úgy érzem, hogy azzal az arctípussal ki tudom fejezni, amit szeretnék, akkor azt fogom használni, hogyha nem, akkor meglehet, hogy egy kissé átalakítom. Az öncélúságnak nem volt helye. Az arcábrázolás problémás volt, a mostani állapotában is finomítható, és valószínűleg meg is történik ez.

• Milyen öltözéket mintáztál meg?

A ruházat a 16. századi jellemzőket kell visszaadja. Érdeklődtem, hogy akkoriban létezett-e tipikusan unitárius papi ruházat, de megtudtam, hogy még nem volt kialakulva. Így a választásom a szinte földig érő reverendára esett, amit a reformátorok Luther óta viseltek. Ellenőriztem, hogy működött a ruha anyaga, bizonyos mozdulatoknál hogyan állt. De a ruha a szobrászatban mást jelent, mint például egy szabómesternek. A szobrászatban a ruha lehetőséget ad a mozgásban levő test ábrázolására. Az ember anatómiai felépítése arányos, például a vállat nem lehet arrébb vinni, de a ruháját meg lehet billenteni, egy redővel lehet az ember tekintetét vezetni, természetes hatást lehet elérni, miközben mindenki van találva. A szobor – pontosan úgy, mint egy regény – tulajdonképpen szerkesztett valóság, egyszerre több és egyszerre kevesebb, mint a realitás. Ott sem írnak le mindent, csak azt, ami fontos, egyes dolgok láthatatlanok, mások meg ki vannak hangsúlyozva.

• Hogy látod, mitől tud majd minden unitárius azonosulni ezzel a szoborral?

Mindig fennáll annak a lehetősége, hogy valaki másképp képzelte

el Dávid Ferencet. Ezzel nincs mit tenni, nem lehet megfelelni mindenkinek. Legfeljebb arra törekedhetek a szobor plasztikai megjelenítése kapcsán, hogy érvényes tartalmat próbálok megfelelőképpen kifejezni. Először is, ha esztétikailag helytálló, kiegyensúlyozott, fel-emelő, monumentális stb., ez önmagában is jó, mert a szépnek önmagában is van pozitív hozadéka. (Egyébként nem könnyű a helyzetem, mert úgy mond ez a Dávid Fe-

renc-szobor önmagán túlmutató, jelképes alkotás kell legyen). Továbbá bizonyos tartalmi kérdéseket ragadtam meg, amelyeket fontosnak tartottam plasztikailag is kifejezni. Ha ezek eléggé általánosan elismert vagy mások által is vallott értékek, s hogyha ezeket sikerül is megmutatnom, akkor esetleg elmondhatom, hogy ettől tud a szobor mindenki Dávid Ferencé lenni.

• Tehát abban a paradox helyzetben vagy alkotóként, hogy egyszerre kell visszafognod és

alkalmaznod a saját, szubjektív elképzelésedet, mivel a szobor forrásanyag lesz, de Dávid Ferencről semmilyen portré nem maradt fenn...

Igen, de a forrásanyag hiánya nem hatalmaz fel arra, hogy önkényesen, saját véleményemet ráerőltessem egy alkotásra. Persze az 1506. Petőfi-szoborhoz képest az ember mindenképpen visszafogja magát, tömörebben fogalmaz és felelősségteljesebben bánik a témával.

Nem azt mondom, hogy már csak komolytalan Petőfi-szobrokat lehet készíteni, szó sincs róla, de valami újat kell hozzátenni, mert Petőfit megmintázták nagyon sokan mindenféle stílusban. A Dávid Ferenc-szobor esetében tehát igyekeztem felelősségteljesen és tömören, helyénvalóan alkotni, s nem egyénieskedve, a személyes olvasatra összpontosítva. Inkább arra figyeltem, hogy a tartalmi részek legyenek kidomborítva.

• További eredményes munkát, erőt és kitartást kívánok a szobor bronzba öntéséhez!

Köszönöm szépen! Remélem, a májusi avatóünnepségen leleplezendő szobor méltó emléket állít Dávid Ferencnek.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár:

dr. Ferenczi Enikő

0740 063 767

Marosvásárhely:

Pavelka Attila

0723 515 921

Sepsiszentgyörgy:

Buzogány Csoma Csilla

0742 512 574

Székelyudvarhely:

Katona Dénes

0266 213 100

Rabbi a budapesti unitáriusoknál

KULCSÁR BEÁTA

• A kolozsvári szervezet mintájára létrejött budapesti Dávid Ferenc Egylet (DFE) 1903-ban felolvasás megtartására invitálta a nagyváradi neológ rabbit, Kecskeméti Lipótot. A rabbi 1903. december 3-án szólalt fel a fővárosi Koháry utcai templomban. A Kecskeméti levelezésben álló Ürmössy Miklós egyleti elnök utólag „kultúrhistoriai jelentőséget” tulajdonított a rabbi látogatásának, és kiemelte, hogy az unitáriusok egy platformon állnak az olyan „széles látókörű”, „liberális elemekkel”, mint Kecskeméti Lipót.

A meghívásnak számos oka lehetett. Többek között a vallásközi párbeszédre való törekvés, ezzel összefüggésben pedig az az igyekezet, hogy az unitárius egyházat ismertebbé, elfogadottabbá tegyék, és csökkentsék az egyház viszonylagos elszigeteltségét. Erre utalt Józán Miklós budapesti unitárius lelkész, későbbi püspök is, aki lelkészi jelentésében (1903) arra hívta fel a figyelmet, hogy a két különböző alkalommal meghívott Kecskeméti Lipót rabbi és Masznyik Endre evangélikus lelkész „a törvény rideg betűinél maradandóbban nyomják annyiszor félreértett vallásunkra a »recepta religio« bélyegét. Templomunk ilyen alkalmakkor a szó szoros értelmében zsúfolásig megtelik intelligens közönséggel. Ez pedig bőven kárpótolja egyházunkat azért a csekély költségért, amibe az extra fűtés- és világítás került.”

A meghívásban szerepet játszhatott az a felismerés is, hogy a modernizáció a vallásosság pozícióinak meggyengülésével is együtt jár. Ürmössy néhány hónappal a rabbi látogatása előtt annak a véleményének adott hangot, hogy a tudomány „óriási” haladása erős lökést adott a kritikai szemléletnek, a vallásos reformmozgalmaknak, ami még a katolikus hittudósok egy részét is arra készítette, hogy a dogmát megkíséreljék összhangba hozni „a modern közszellemmel”. Évekkel később pedig – az unitárius egyházi előljárók között nem egyedülálló módon – a modernizáció ártalmasnak tekintett hatásai, a materializmus, az alternatív vallások terjedése miatt aggódott egyik beszédében. Vagyis a budapestiek úgy vélhették, hogy az egyházak lépéskényszerben vannak, és cselekedniük kell a vallás pozícióinak erősítése érdekében. Az

egyik lehetséges cselekvési alternatíva pedig a „korszerű” vallásosság terjesztése és más egyházak, felekezetek „szabadelvű” képviselőivel való kapcsolatépítés, az erők koncentrációja volt.

A templomi felolvasás elején Józán Miklós és Ürmössy Miklós is felszólaltak, az általuk elmondottak lényegében megelőlegezték a rabbi mondanivalóját. A *prófétaság korszaka* című beszédében Kecskeméti Lipót azt állította, hogy minden mozgásban van, és a világ változását (tehát a modernizációt) el kell fogadni.

Ugyanakkor a vallásban is ott rejlik a változás, és néha változtatni is kell a vallásosságon, néha újra kell gondolni ember és ember egymáshoz való viszonyát. Most annak van ideje, hogy az emberek felismerjék, hogy az „Egyisten” és az erkölcs révén egységet alkotnak, és hogy a szertartásosságnak, a dogmatizmusnak, a külsőségeknek nincs akkora jelentőségük. A rabbi úgy vélte, hogy a szertartásosságot elutasító, az erkölcs primátusát hangsúlyozó próféták (Ámosz, Jeremiás stb.) tevékenysége minta lehet a vallásosságot megújítani, aktualizálni kívánók számára. A rabbi felolvasása nem hirtelen

jött ötletek és a sajátos környezetnek való megfelelőes jegyében építkezett: a témaválasztás, a mondanivaló ugyanis megtalálható a reformzsidóság körében is újító szelleműnek tartott rabbi korábbi munkásságában.

A budapesti egylet hajlandósága a felekezet- és vallásközi párbeszédre, a zsidóság, a neológia felé való odafordulása azonban nem tekinthető rendhagyónak, a központnak hasonló elképzelései, gyakorlatai voltak. Unitárius–zsidó kapcsolatra, izraeliták unitárius környezetben való szereplésére korábbról is van példa: 1893-ban Eisler Mátyás kolozsvári neológ rabbi a kolozsvári DFE meghívására tartott felolvasást.

A beszéd különféle reakciókat váltott ki a nyilvánosságban, az elhallgatás, az egyet nem értés vagy a hűvös fogadtatás leginkább a nem unitárius egyházi sajtóra volt jellemző. A budapesti DFE azzal honorálta a rabbit, hogy az egylet tiszteletbeli tagjává választotta. A nagyváradi neológ hitközség pedig „élénk ovációban” részesítette Kecskeméti, és a beszéd újbóli felolvasására kérte fel.

Az együttlét őszinte öröme

FEKETE LEVENTE

• Öröm, hit, hálaadás, táncos, dalos, citerás, áldott együttlét. Ezek jutnak eszembe, ha visszapergetem azt a két csodálatos hetet, amelyben részünk volt nekünk, nagyajtaiaknak, mint kedves falunk és az unitárius egyházközség küldöttségének. Augusztus 24. – szeptember 7. között Csákánydoroszlón, magyarországi testvértelepülésünkön és a hollandiai Frízföldön, valamint Ameland szigetén voltunk látogatóban. Nagyajtának az őrségi Csákánydoroszlóval 1995 óta van bensőséges, családok között is épülő testvértelepülési kapcsolata. Az unitárius egyházközség holland kapcsolata 2006-ban kezdődött az észak-hollandiai Ameland szigeten levő Hollum kisvárossal, az ottani mennonita gyülekezetettel. Lelkészüket, Rob Workelt kilenc év szolgálat után meghívták a Frízföldre, ahol Hollwerd, Stiens és Hallum városai-ban lelkészkedik. Kapcsolatunkat az őszinte és kölcsönös barátság jellemzi, amely szeretetszolgálat és közösségi programok terén hoz áldott gyümölcsöket.

Eleget tettünk testvértelepülésünk baráti meghívásának, hogy közös ökumenikus ünnepség keretében a községhez tartozó Kemestaródfán felavassuk az országzászlót, elfogadtuk az észak-hollandiai testvér-gyülekezetünk meghívását, hogy mennonita testvéreink közösségében megemlékezzünk a Magyar Unitárius Egyház és a vallásszabadság 450. jubileumi évéről. De a 2018. év Frízföld számára is különleges jelentőséggel bír. Frízföld fővárosa, Leeuwarden ebben az évben Európa kulturális fővárosa. Mennonita testvéreink arra kértek fel bennünket, képviseljük Székelyföldet népi hagyományaink egy csokrával, és egy ökumenikus, mennonita–unitárius istentiszteleten vegyünk úrvacsorát a 450. év és a számukra oly fontos kulturális év alkalmából.

Érdeemes röviden néhány szót ejteni a mennonita egyházzól, hiszen tudomásom szerint egyedül nekünk, nagyajtai unitáriusoknak van testvérkapcsolatunk ezzel a protestáns felekezettel.

A mennonita egyház Frízföldön – Hollandia északi tartományában – jött létre a 16. században. Alapítója Menno Simons, aki a Biblia alapján felnőttkorban keresztelte meg a gyülekezete tagjait, ezért is nevezzük ezt a felekezetet anabaptistának. 1540-ben magukat már mennonitáknak nevezik vallásalapítójukról. A hitükhöz hűségesen ragaszkodó mennonitákat a 16. században sokat üldözték, de ők a harc helyett a menekülést választották. Ennek köszönhetően az egész világon elterjedt a vallásuk. A Bázelen ötévente üléselő mennonita világkonferencia (Mennonite World Conference) tömöríti a mennonitákat, de nem gyakorol hatalmat a gyülekezeteken, amelyek önállóak. Híres az Észak-Amerikában működő Mennonita Ka-

tasztrófavédelmi Szolgálat (Mennonite Disaster Service) és a Mennonita Központi Tanács (Mennonite Central Committee), amely humanitárius segítséget nyújt, és ilyen jellegű fejlesztési programokat működtet. Napjainkban 1,4 millió mennonita van a világon.

Hitelveiket tekintve figyelemre méltó, hogy a niceai (325) és konstantinápolyi (381) zsinatok után kialakult dogmatikus egyházi állapot előtti szervezetet tartják mérvadónak, és nem vallják az apostoli hitvallást. Jézust szellemi útmutatónak és Isten szeretete legteljesebb megélőjének tekintik. Magukat Jézus Krisztus követőinek vallják. Közismertek erőszakmentességükről, segítőkész és szorgalmas életvitelükről, példamutatóak a másság elfogadásában és a türelemben. Nem térítő egyház.

Hálával gondolunk az együtt eltöltött felejthetetlen napokra a Rába-parti Csákánydoroszlón, az osztrák határ közvetlen szomszédságában levő Míród forrás zárandokhelyén, a zászlóavatás kegyeletteljes pillanataira; lelkes fiataljainknak – Vadrózsák néptánc-együttes, Áfonya citeraegyüttes – a hollandiai testvér-gyülekezeteink szeretetközösségeiben való szerepléseire, a népes közönségek tapsviharaira, a közösen kiosztott úrvacsora lélekindító és szeretetteljes együttlétére, a méltóságteljes tisztelgésre, Dávid Ferenc és Menno Simons korszakalkotó munkásságáért, az unitárius és mennonita egyház létrejöttéért és a vallásszabadság törvénybe iktatásáért. Hálával gondolunk a közös öröm és igazi barátság áldott, dalos, mókás-táncos alkalmaira, az északi-tengeri üditő fürdőzésekre, a rendhagyó és kellemes tengerparti koncertre, a meghitt baráti beszélgetésekre.

Köszönjük gondviselő Istenünknek, hogy székely népünk és Magyar Unitárius Egyházunk követői lehettünk a szeretet, a hit, a kultúra, a tisztelet, az őszinte barátság, és az összetartozás jegyében az Őrségben és Frízföldön.

„A jó ember szíve jó kincséből hozza elő a jót...”

Október 21-én a désfalvi unitárius templom gyerekek, fiatalok, középkorúak és szépkorúak ünneplőbe öltözött lelkétől volt világos. Ezen a napon az istentisztelet keretén belül az ezelőtt harminc évvel konfirmáltakat köszöntöttük, ünnepeltük. Az egyházközség életében első és egyedi volt e jeles alkalom.

Felemelő érzés volt együtt lenni és visszaemlékezni az ezelőtt harminc évvel megtartott kátéórákra, tanulásra, konfirmálásra vagy éppen csínytevésekre, csodaszép pillanatokra. Az emlékezés sokaknak könnyet csalt a szemébe, főként az ünnepelteknek. Kilenc ünnepelelt állt ki újra az úrasztala elé, de most már nem izgalom és félelem töltötte be szívüket, mint ezelőtt harminc évvel, amikor a kátékérdésekre kellett választ adni, hanem a hála és az öröm érzése ragyogta körül lelküket. Hálások voltak a gondviselő Istennek, hogy azon a napon ott állhattak, hogy Isten velük volt az elmúlt harminc év alatt és segítette, bátorította őket. De örültek is, midőn a templompadokban meglátták gyerekeiket, férjüket, feleségüket.

A harminc évvel ezelőtt konfirmáltak emléklapot kaptak, majd Molnár-Kis Sándor az ünnepeltek részéről köszöntötte a lelkészt, az egybegyűlteket, a konfirmálótársait, és a gondviselő Isten áldását kérte a jelenlevőkre. Kis László, az egyházközség gondnoka örömét fejezte ki, hogy megvalósult az ünnepség, és sok erőt és egészséget kívánt az ünnepelteknek és a gyülekezetnek. Az istentisztelet után bográcsgulyás főzésére és ünnepi ebédre került sor.

Úgy érzem, szép és megható ünnepséget zártunk, amely, remélem, hagyománnyá válik az elkövetkezők-

ben. Köszönetemet szeretném kifejezni azoknak, akik megáldották, támogatták az ünnepség megszervezését, és részt vállaltak a megvalósításban, de ugyanakkor köszönet illeti azokat is, akik velünk együtt ünnepeltek. Ünnepi beszédem alap gondolatával kívánom, hogy mind a kilencen mindig csak a jót mutassák meg embertársaiknak, Istennek és akkor valóban jó és igaz emberek maradhatnak: *„Nem jó fa az, amely rossz gyümölcsöt terem, és viszont nem rossz fa az, amely jó gyümölcsöt terem. Mert minden fát a gyümölcséről lehet megismerni. Hiszen túskebokról nem szednek fűgét, csipkebokról sem szüretelnek szőlőt. A jó ember szíve jó kincséből hozza elő a jót, és a gonosz ember a gonoszból hozza elő a gonoszt. Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.”* (Lk 6,43–45)

A gondviselő Isten adjon mindannyiunknak erőt és egészséget, hogy még sok hasonló eseményt tudjunk közösen megvalósítani.

SZOMBATFALVI CSONGOR

Dévai kiállítás megnyitó

November 9-én a dévai gyülekezet a Magyar Unitárius Egyházzal karöltve kiállítás megnyitót szervezett a Bethlen-kastélyban. Koppándi Zoltán Attila helybeli lelkész köszöntötte az érdeklődőket.

Kovács István közügyigazgató köszöntőjében rámutatott a kiállítás megnyitójának jelentőségére, a 16. századi Erdély korát meghaladó országgyűlési határozatára, amelynek jelentőségét a Magyar Parlament törvénybe ültetett emléknappal ismerte el idén tavasszal.

Kiszely Fabius Tiberiu, Hunyad megye prefektusa köszöntőjében kiemelte az előtte elhangzott beszéd számára fontos kulcsszavait: tolerancia, vallásszabadság, Erdély, együttélés.

Hunyad város szülötte, a kiállítás megnyitóját ötletgazdája, Winkler Gyula EP-képviselő elmondta, hogy 2018 nemcsak az unitáriusok és a vallásszabadság jubileumi éve, hanem a kulturális örökség európai éve is,

s ő büszkén népszerűsíti a vallásszabadságot és a toleranciát mint európai kulturális örökséget Brüsszelben.

Dr. Kovács Sándor teológiai tanár, egyetemi docens előadásában felvázolta Dávid Ferenc életútját a korabeli történelmi viszonyok kontextusában. Dávid Ferenc sokáig a keresztény egység visszaállításáért küzdött. De lépésről lépésre közelebb jutott az unitarizmus szellemi megalapozásához, s ezáltal az innovációs törvény megsértéséhez, elítéléséhez.

Az unitárius múltat és jelent bemutatató panókról Bálint Róbert Zoltán közigazgatási előadó-tanácsos beszélt. A többnyelvű közönségre való tekintettel az előadás szövege román nyelven, nyomtatott formában is elérhető volt, míg az appletoni testvérgyülekezet tagjainak folyamatos szinkrontolmácsolást biztosított dr. Koppándi Botond Péter teológiai tanár.

Az estet Kalauz Mirisz gitárjátéka zárta, aki korabeli dallamokkal hozta zeneileg is közelebb a 16. századot.

U. K.

Keresztúr 450

Az idei őszi hálaadás napja a székelykeresztúri egyházközségben a megszokottnál is ünnepélyesebb volt, ugyanis ekkor kezdődött az egyház megalakulásának 450. évfordulójára szervezett kétnapos rendezvényünk is. A jubileumi ünnep helyi kötődését erősítette az a tény, hogy a székelykeresztúri egyházközség 1568-ban már létezett, és itt szolgált Marosi Synnig János unitárius lelkész, aki jegyzőkönyvvezető volt Dávid Ferenc és Méliusz Juhász Péter hitvitáin.

Ezt a történelmi múltat figyelembe véve a szervezőbizottság úgy döntött, hogy a kétnapos rendezvényen teret kell adnunk hittudománynak, egyháztörténelemnek, képzőművészetnek, zenés műsornak, istentiszteletnek és a már hagyományos terménybemutatónak, közös bográcsozásnak, szórakozásnak is.

Szombaton délelőtt a teológiai konferencia a Berde Mózes Unitárius Gimnázium dísztermében zajlott, ahol Keresztúr 450 témában dr. Rezi Elek teológiai professzor, dr. Czire Szabolcs teológiai tanár, dr. Pál János lelkész, Sándor-Zsigmond Ibolya muzeológus, Oláh Sándor szociológus, Lakatos Sándor lelkész-vallásstanár, Útő László nyugalmazott tanár tartott előadást. A délelőttöt színezte a gimnázium kórusának fellépése Nemes Annamária tanár vezetésével.

Szombat délután a Molnár István Múzeum adott helyet a képzőművészeti tárlatnak, amelyen Czire Alpár, Druta Annamária, Fodor Tamara, Gergely Klára, Györfi Tünde, Hermann Gyula, Kádár-Dombi Péter, Lukáné Sófalvi Klára, Pásztor Csilla, Sz. Kovács Géza, Szatmári Levente, Welther-Varga Julianna képzőművészek szerepeltek alkotásaikkal, valamint számos diák és amatőr képzőművész is. A tárlatot Sófalvi

László nyitotta meg. Ezután ugyanitt könyvbemutatót tartottunk, dr. Tódor Csaba lelkész *Szimbólum, rítus, dráma* című könyvét P. Buzogány Árpád mutatta be a nagyszámú érdeklődő közönségnek.

Az esti program a művelődési házban folytatódott, ahol Benedekffy Katalin színművész-operaénekes kápráztatta el a közönséget. Fellépett Veres Lehel színművész és a Vadrózsák Néptánccsoport, amely kifejezetten erre az alkalomra készített nagyon ötletes tánc Koreográfiát *Másképp* címmel.

Vasárnap a hálaadási istentiszteleten megszólalt az erre az alkalomra felújított orgona, melyet eredeti formájába állítottak vissza. Úrvacsoraosztás után lepleztük a Keresztúr 450 emlékplakett, melyet Kádár-Dombi Péter képzőművész készített el, és felavattuk az egyházközség kórusának új zászlaját. A kórus új, többszólamú művel tisztelgett e jeles alkalmon.

A Barátság Ház udvarán 13 órától az új kenyér és bor megáldása után a terménybemutató következett *Ez termett Isten áldásával* mottóval. Bölöni László tanító gondoskodott a délután zavartalan lefolyásáról, tájékoztatva a közönséget a történekekről. Hat bográcban készült az ebéd, melyet közösen fogyasztottunk el. A szórakoztatásról a Lelkes zenekar, a Vadrózsák Néptánccsoport, Nagy Levente és zenekara gondoskodott. Az ifjúsági egyesület és a nőszövetség tagjai a tombola- és ételjegyek árusításában nyújtott segítséget, valamint egyházi kiadványokat árusítottak.

Köszönetet mondunk Székelykeresztúr város önkormányzatának a támogatásért, valamint Útő László tanár úrnak és családjának a lelkes segítségnyújtásért és minden egyházközségi tagnak, akik hozzájárultak e jeles alkalom sikeréhez.

TÓDOR ÉVA

Egy gobelin története

A marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség lelkészi hivatalának falán egy 135 × 94 cm nagyságú képkeretben egy 116 × 75 cm nagyságú gobelin látható. A keret alján, egy kis rézlapocskán ez olvasható: Csiszér Berta adomány. Az irodába belépő megállapíthatja, hogy egy naiv festő képét tették fel a falra, pedig nagyon szép másolatokat készített az egyház a Körösfői-Kriesch Aladár festményéről, amely a tordai múzeumban található, és a lelkiismereti és vallásszabadság kihirdetését örökíti meg. Az iroda falát díszítő munka üveg alatt található nagyon szép, színes gobelin, aminek történetét egykori egyházközségi tagunk, a nyomáti születésű Adorjáni Imre néhány egyszerű mondatban örökítette meg:

„Néhai Csiszér Berta Marosvásárhelyen, a Teleki Mihály utca 107 szám alatt lakott, unitárius vallású volt. Kézimunkája 1942–1943 között készült.

A nyomáti származású Csiszér József és Adorjáni Jozefa gyermeke, Berta (1885–1953), a kép varrásán kb. két évet dolgozott, közben beteg lett, bal karját amputálták. A meglazult vásznat a rámán én feszítettem ki, amit nénem fél kézzel fejezett be. Halála után testvére, Csiszér József ráháztatta be, és a marosvásárhelyi unitárius egyházközségnek adományozta nénem hagyatéka szerint. A fentiekről azért van tudomásom, mert diákkoromban nála laktam. (Marosvásárhely, 1999. március 10.)”

Kérdés számomra, hogy Csiszér Berta látta-e az eredeti képet, vagy az 1940-es években készülhetett-e lenyomat a képről, amelyen a színeket bejelölték. Ugyanis a gobelinen egy pár ruhaszínen kívül minden szín talál az eredeti festmény színeivel. Van-e még ilyen gobelin valakinek a tulajdonában? Hetvenöt év távlatából is köszönet Csiszér Bertának a munkáért, családjának, hogy a végrendeletet teljesítették, és Adorjáni Imrének, hogy feltárta a titkot.

NAGY LÁSZLÓ

In memoriam Paskucz Szathmáry Viola (1938–2018)

Élt 80 évet és 28 napot. Az életkor egymagában nem érdem. De az, hogy mivel töltjük ki földi életünket, hogyan sáfarkodunk a kapott táalentumokkal, az nagy részt rajtunk múlik. Viola nem ásta el a táalentumait, hanem megértette az evangélium tanítását: „És valakinek sokat adtak, sokat követelnek tőle, és akire sokat bízta, többet kívánnak tőle.” (Lk 12,48) Viola mindig adott a környezetének: tudást, szeretetet, jó tanácsot mint építészmérnök, vállalati osztályvezető, rokon, barát, nőszövetségi tag. Iskolatársai, munkatársai szerették és tisztelték, mi sem bizonyítja jobban ezt, mint az, hogy egykori iskolatársaival mindvégig jó kapcsolatot tartott fenn. Szeretett élni, nyüzsögni a dolgok sűrűjében. Szívesen járt színházba, operába, előadásokra, véleményt mondott a látottakról.

Érettségi után Kolozsváron, a Műegyetem építészmérnöki karán tanult. Rövid ideig Marosvásárhelyen dolgozott, majd hazatért Kolozsvárra, és nyugdíjazásáig a Megyei Építkezési Trösztnél dolgozott. Megállta helyét a férfiak dominálta építőtelepeken, a betonelemeket készítő gyár irányításában azokban a kommunista időkben, amikor a tömbházak építése dübörgött Kolozsváron.

Nyugdíjazása után az Unitárius Egyháznál dolgozott 15 éven át műszaki referensként. Aktív szerepe volt az egyházi épületek hasznosításában, így például az Unitárius Kollégium épületében a padlástér bentlakássá való kiépítésében, a diákétkezde létrehozásában az épület alagsorában. Szaktanácscsal látta el a vidéki templomjavító és -építő egyházközségeket. Szorosan együttműködött a Gyarmathy házaspárral a Lókodi Ökumenikus Öregotthon felépítésében, és újabb épületszárnyal való kibővítésében. Számos sikeres pályázatot készített anyagi alapok megszerzésére.

Az 1989-es változások után részt vett az országos nőszövetség újraalapításában, majd két ciklusban tit-

kári tisztséget vállalt. Részt vett a Homoródszentmártonban szervezett személyiségfejlesztő tanfolyamokon. Nemzetközi és hazai fórumokon képviselte a nőszövetséget, és a megszerzett ismereteket itthon gyakorlatba ültette. Kevesen tudják, hogy 1996-ban Viola volt az, aki az ausztriai II. Európai Nőfórumról hozta haza a vándorabrosz összeállításának az ötletét, amelynek ma már több mint 100 háromszöge van.

Én személyesen nagyon sokat köszönhetek neki, mindig jó tanácsokat, ötleteket adott a nőszövetségi munkában. Nagyon kreatív volt, szerette a munkafolyamatokat racionalizálni, akár a konyhai munkáról, akár a *Nők Világa* lapunk csomagolásáról volt szó. Jó háziasszony volt, szeretett kipróbálni új recepteket. Szeretett gombászni, szeretett pihenni a kertjükben.

Erős akarata volt. Erről tett tanúbizonyosságot, amikor önhibáján kívül autóbaleset következtében hosszabb ideig kórházban kellett feküdnie, többszöri műtéten esett át, optimizmusát akkor sem veszítette el.

Sokszor voltunk együtt egyházi és nőszövetségi kiszállásokon. Éveken át együtt jártunk a fedett uszodába. Rendszeresen fejtett keresztretjvényeket, sokszor nyert is. Nagyon jó fényképeket készített. Hosszú verseket tartott észben. Soha sem panaszkodott.

Mikor a betegség jelezte, hogy közeledik a vég, számot vetett, és hálás volt a sok jóért, amit az életben kapott. Megbékélt a sorsával és a gondviselésre bízta magát. Szerette a családját, a férjét, Lacit, a fiát, Lackót. Büszke volt két szép unokájára, Hennire és Kingára. A férje hirtelen halála mélyen lesújtotta, de igyekezett megbékélni és élni a barátnői többsége által már megízlelt egyedülmaradottságot. Mindig szervezett valamit: unokatestvér-találkozókat, érettségi találkozót, a svájci-romániai Frauen Ost-West Europa csoport találkozóit, nőszövetségi konferenciákat.

Megvalósításokban gazdag életpályát járt végig. Egyházunknak és nőszövetségünknek tett szolgálatát köszönjük, hálásak vagyunk, hogy a miénk lehetett.

Emléke legyen áldott!

ASZTALOS KLÁRA

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek négy erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027)
- **Brassó:** András Erika (0787 584 862)
- **Sepsiszentgyörgy:** Péterfi Zita Ágnes (0267 313 813)
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716)

Két nap, emlékező szívek és büszke unitáriusok

A désfalvi egyházközség tagjai a haranglábi leányegyházközség tagjaival közösen vettek részt a november 10-én megszervezett 21. Dávid Ferenc-emlékzarándoklaton. A 42 személyes busz reggel 7:45-kor indult Haranglábról, majd 8 órakor a désfalvi gyülekezeti tagok is csatlakoztak, és közösen indultunk el emlékezni és találkozni más településekről érkező unitárius testvéreinkkel. Az első megálló Gyulafehérvár volt, majd innen egy pár óra utazás után megérkeztünk Dévára.

Több alkalommal vettem részt már a dévai zárándoklatokon, de bevallom, hogy egyiken se éreztem azt az érzést, amit az idej alkalommal. Az emlékezés, az öröm és a büszkeség hármasság egymásba fonódása töltötte el szívemet. Hiszen emlékezni mentem Dévára, emlékezni arra a személyre, aki egykor harcolt, küzdött az igazságért, azért hogy azt elfogadják. A gyülekezeti tagokkal sétálva a meredek hegyoldalon, majd az ifjúsági istentisztelet hallgatása közben ez az emlékezés kiteljesedett. Elmerengve azon töprengtem, hogy mi lett volna, ha egyházalapító püspökünket nem ítélik el és zárják börtönbe.

A vár alatt közel kétezer ember gyülekezett és várta, hogy megmássza magas Déva várát. Öröm volt látni, amikor településnévvel ellátott táblák emelkedtek magasra a tömegben, és jelezték számomra, hogy vagyunk még. Igen, vannak még unitáriusok a Kis-Küküllő mentén, Désfalván, Küküllődombón vagy éppen Torockón, Székelyderzsben, Vargyason és még sorolhatnám a sok táblanevet.

De büszke is voltam, büszke, hogy unitárius vagyok, büszke, hogy én is követője vagyok Dávid Fe-

rencnek és azokban az igazságokban hiszek, melyeket ő is hirdetett. De büszke voltam a gyülekezeti tagokra is, akik vállalva a hosszú utat, elindultak, hogy emlékezzenek, hogy találkozzanak, hogy együtt, igazi szeretetközösségként éljék meg unitárius hitüket. Mindannyiunk számára felemelő érzés volt, hogy ilyen sok unitárius vonult fel a várba, és közösen emlékezett Dávid Ferencre, egyházalapító püspökünkre.

Az istentisztelet és a más gyülekezeti tagokkal eltöltött közös pillanatok után a hála érzésével indultunk haza. Hálásak voltunk a gondviselő Istennek, hogy ezen a csodaszép napon együtt lehettünk és együtt emlékezhettünk, együtt erősödhattunk meg hitünkben, mely összeköt mindannyiunkat.

Az emlékezés azonban nem ért véget, hiszen másnap, 11-én, vasárnap, az istentisztelet keretében is megemlékeztünk egyházalapító püspökünkről. Beszédem alap gondolata, a Zsid 11,1–2 („A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés. Ennek a hitnek az alapján nyertek Istentől jó tanúbizonyságot a régiek.”) olyan kérdésekre adott választ, mint hogy mit tettünk volna, ha mi lettünk volna Dávid Ferenc helyében. Kibírtunk volna-e elveink, meglátásaink mellett, ahogy egyházalapító püspökünk? Mi által, minek köszönhetően tudott Dávid Ferenc a végsőkig megmaradni és harcolni?

Hit által kell cselekednünk. Dávid Ferenc is az Istentől ajándékba kapott hitének köszönhetően tudott küzdeni, álmodni és vallást alapítani.

A vallásórák gyerekeink szavaltak, majd az *Omló Déva vára* kezdetű gyönyörű énekünk is felcsendült. Az ifjúsági egyet rövid előadása után közösen énekeltek, hogy „Fel, barátim, Dávid Ferenc zászlaja alá”.

SZOMBATFALVI CSONGOR

Dévai zárándoklat

„Álljatok ki az utakra, és nézzetek szét, kérdezősködjétek az ősi ösvények után, melyik a jó út, és azon járjatok, akkor nyugalmat találtok lelketeknek!” (Jer 6,16)

November 10-én, szombaton reggel 6 órakor találkoztunk a budapesti Nagy Ignác utcai unitárius templom előtt. Utazásunk célja: vallásalapításunk 450. évfordulója alkalmából elzarándokolni arra a helyre, ahol Dávid Ferenc mártír püspökünk raboskodott és meghalt 1579-ben.

A zárándoklatozón 21 személy vett részt. Mindannyian ünneplőruhában voltunk, de legfőképpen a szívünk öltözött ünneplőbe erre a jeles alkalomra. Három generációból állt össze kis csapatunk. Az idősök között egy házaspár, néhány presbiter. Egy unitárius család kilencéves kislányával, az ifjakat konfirmáltak, valamint konfirmáció előtt állók képviselték.

Egy fiatalember is velünk jött, aki már évek óta érdeklődik az unitárius vallás iránt. Köszönjük mindnyáján Kriza János beszolgáló lelkészünk lelkes és pontos vezetését, aki a Budapest táblát is elkészítette irányjelzésül.

Dévára érkezésünk után elindultunk a kacskaríngós, meredek, göröngyös úton célállomásunk felé, a várba. Itt nagyjából 2200 unitárius testvér volt jelen, köztük sok fiatal.

A nagy tömeget az összetartozás ereje hatotta át.

A zárándoklatozást megerősített abban, hogy unitáriusként olyan életünk lehet, amelyre Isten hívott bennünket. Engedjük, hogy Isten befolyással legyen ránk. Tudatosítanunk kell magunkban azt, hogy miként hatnak ránk mások, és mi hogyan befolyásolunk másokat.

Ebben segítsen meg mindnyájunkat a Jóisten.

SIGMUND JULIANNA

SZERETETSZOLGÁLAT

Újra lendületben

LŐRINCZI-SIMÓ ORSOLYA

• Szeptemberben új kapukat, érzéseket, utakat adott nekem az élet, több területen. Elkezdődött élesben is a kis kezek elengedése, a leválás első fázisai, ekkor kezdtek el a gyerekeink napközibe, illetve bölcsődébe járni. Óriási dolog ez mindenki számára a családban, átgondolt rákészüléssel, izgalmakkal. Mindemellett számomra újabb érdekességet tartogatott szeptember, ugyanis ekkor lettem újra munkatársa a Gondviselés Segélyszervezetnek, a székesérvári központban zajló programok vezetőjeként. Amióta elsőszülöttem a világra jött, azóta háztartásbeli voltam, minden dolgom az új kis élet gondozása, szeretgetése volt, a családi otthon megteremtése és fenntartása...

dokat, ahol segíthetjük a gyermekeket a fejlesztésben. Számukra egyéni és csoportos torna is indult idéntől egy gyógytornász jóvoltából, szintén költségmentesen, ugyanakkor folytatódik az unitárius vallásóra számukra. A szüleikről, illetve gondozóikról sem feledkezünk meg, ők azok, akiknek a nap 24 órájában minden körülmény között helyt kell állniuk, így egyéni és közös programok, beszélgetések szervezése a cél, igény szerint, havi kétszeri rendszerességgel. És ott vannak a kisbabák, a gyerekek. Őket minden kedden a baba-mama klub összejövetelére várjuk, barátságos környezetbe, fejlesztő eszközökkel ellátva. Gyerekeimmel én is részt vettem ezeken, amikor az életünk rit-

Aztán újabb áldás született a családbunkban a kislányunk személyében, általa az életünk még izgalmasabbá, pörgősebbé vált. Minden időt és figyelmet a családnak szántam. Ez természetesen így van rendjén, aztán jött a szakmai lehetőség s én éltem vele. Általános feladatomban a Gondviselés Segélyszervezet székesérvári programjainak fellendítése. Valahol a szívem mélyén a családi és az egyházközségi programok mellett vágytam is arra, hogy újra ebben a szakmában dolgozhassak. Forrott bennem a tenni akarás. Ezzel az intenzív tenni akarással indult az ősz, ezzel az erőbedobással nyitom naponként az iroda ajtaját, sok tervvel és céllal. Úgy érzem, sikerrel indultam, és bízom abban, hogy terveim alapján bővülnek majd a tevékenységeink.

Minden szakmai programunk fontos, de a legnagyobb hangsúlyt a sérültekre és a gyermekekre fektetjük. Szellemileg sérült „gyermekeinknek” egyéni fejlesztő foglalkozásokat tartunk a képességeiknek megfelelő módon. A csapat bővítésén dolgozom, ezáltal a környező falvakban is felkeressük azokat a csalá-

musa engedte, sőt! Nagyon szerettem odajárni, sorsársakkal találkozni, akikkel tanácsokat, ötleteket válthattunk, míg a gyerekeink élvezték a hely adta lehetőségeket. Baba- és kisgyerek-foglalkozásaink közé tartoznak még a következő tevékenységek: Csiri-biri mozgásfejlesztő torna, ringató, dúdoló, mondókázó és babamasszázs, igény szerint hordozási tanácsadás. Az óvodások számára interaktív játékos román- és angolórát szervezünk, valamint korrekciós lúdtalptornát hetente kétszer, néptáncoktatást zenekarral és logopédiai foglalkozásokat. Az érdeklődő felnőtteket gerinctorna és korrekciós torna várja, továbbá ashtanga jóga és Aviva-torna. Hamarosan újraindítjuk a szerdánkénti kismamatornát.

December 12-én a Kneipp-féle vízgyógyászatról kerül sor előadásra. Az előadó elhozza és bemutatja tudását, amit egy németországi kórházban szerzett, ahol vízkúrával gyógyítanak. Úgy érzem, a Gondviselés Segélyszervezet székesérvári irodájának háza táján újra szépen pörögnek az események, ami kifejezetten mosoly a lelkemnek.

NŐK VILÁGA

„Köszönöm, köszönöm, köszönöm...”

MOLNÁR MÁRIA MAGDOLNA

• Köszönöm, Uram, hogy az első szülőföldem (a Székelyföld) után több évtizede már, hogy megtaláltam helyem ebben a Kis-Küküllő menti faluban, Désfalván. Ma, immár hetvenévesen elmondhatom, hogy otthonom lett ez a falu, és örök pihenésre is itt térek majd férjem mellett. Negyvenhét évi pedagógusi, nevelői munka van mögöttem, és ez az első év, amikor szabad nyugdíjas vagyok. Mindenre van időm, családra, ifjak, öregek és asszonytársaim lelki-testi ápolására.

Évek hosszú során imába foglaltam: „add meg, Uram, a jó akaratú, segítő embert, akivel, akikkel együtt dolgozhatok, a közösség gondjait megoldhatom, mert lassan a faluban csak én maradtam mint pedagógus.”

És hála az Istennek, megadatott ez számomra. Idén szeptember 1-jétől egy fiatal lelkészt kapott egyházközségünk. Rövid időn belül az egyházközségi élet új szárnyra kapott. Kicsik, ifjak, öregek és a nőszövetség tagjai mellett áll lelkészünk, Szombatfalvi Csongor, akinek köszönhetően régi vágyam valósult meg: „templom és iskola” együtt indult el a közös célok megvalósítása felé.

Az első gyümölcs, amit felmutathatunk, hogy nőszövetségünk október 16-án élelmiszer-adományt vitt a Lókodi Kis Rozália Ökumenikus Öregotthon lakóinak. Szentgyörgyi Sándor esperes, Szombatfalvi Csongor tiszteletes és hét nőszövetségi tag látogatta meg az öregotthont. Reggel fél kilenckor indultunk Désfalváról, az első megálló Székelykeresztúr volt, ahol megtekintettük az unitárius templomot és a Barátság Házát dr. Tódor Csaba helyi unitárius lelkész vezetésével. Innen a Gyárfás-kúriához mentünk, ahol Petőfi Sándor körtefáját, majd a Molnár István Múzeumban az unitárius kiállítás anyagát tekintettük meg.

A következő állomás már Lókod volt, ahol szeretettel fogadtak minket. Egy kis előadással kedveskedtünk az idős embereknek, akik köszönetüket fejezték ki a látogatásért, az adományokért, és bizony könnyet csaltak sokunk szemébe. Az ebédet Recsenyében fogyasztottuk el, majd innen tovább haladva Székelyudvarhelyen az unitárius temetőnél álltunk meg, ahol felkerestük Bálint Benczédi Ferenc püspökünk, egykori lelkészünk kedves feleségének, édesanyjának és édesapjának sírját.

Továbbhaladva megálltunk Korondon és Erdőszentgyörgyön is.

Köszönjük mindazoknak, akik segítettek, hogy e nemes cselekedet megvalósuljon.

A találkozás után megszólalt a lélek hangja bennem. Köszönöm, Uram, ezt a lehetőséget, hisz nem mindennapi megtapasztalni, hogy egyszerre adunk és kapunk. Mi adtunk is, de kaptunk is, mert amikor kis csoportunk szembe állt az idős emberekkel, lelkünk mélyéig hatott, elgondolkoztunk: csak egy parányit tettünk értük, s itt hagyjuk ezeket a testben tehetetlen, de lélekben gazdag embereket szemükben a remény élni akaró sugarával.

Adtunk és kaptunk – szemükből hála, köszönet sugárzott, mintha azt sugalmazták volna: ti szeressétek az öregeket, ne hagyjátok magukra. Együtt énekeltük a zoltárt: „Tebenned bízunk eleitől fogva...” – és hallottam, hogy reszkető, halk hangon köszönetet mondanak, mialatt felolvastam Ady Endre *Köszönöm, köszönöm, köszönöm...* c. versét.

Csoda történt, a láthatatlan fal leomlott közöttünk, és gondolatban egy elszakíthatatlan láncot alkotunk. Úgy érzem, ez annak a jele, hogy a találkozás az első, de nem az utolsó volt.

Isten áldja az időseket, minket és minden jóakarót közösséget.

Olvasóink és előfizetőink figyelmébe

A *Nők Világa* kiadványunk 2019-ben is négy alkalommal jelenik meg: húsvétra, nyáron és ősszel, valamint karácsonyra.

Az előfizetési díj egy évre postaköltséggel együtt: 15 RON. Szabadárusításban, postaköltség nélkül egy példány ára: 2,5 RON.

2019. március 1-jéig lehet előfizetni a körülnézők vagy az egyházközségek közvetítésével, illetve

személyesen Asztalos Klára UNOSZ-titkáránál a következő bankszámlára:

ASOCIATIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA

CUI / CF : 9343746

Cod IBAN: RO47 BTRL 0130 1205 9214 39XX

Banca Transilvania Cluj

Villámposta: klariasz44@gmail.com

Telefon: 0740 685 087

Aki szeretné a *Nők Világát* rendszeresen olvasni, kérjük, fizessen elő idejében!

Segíteni, csomagot készíteni!

Valami jobb irányba változott, egészen más az ilyen csomag, nemcsak az anyagiakat előteremteni, megrendelni, elhozni és átadni, hanem leginkább közösen elkészíteni, a magunk energiáját, képességét, tehetségét s nem utolsósorban szeretetét is belelopni abba, amit adományozunk, átadunk, örömet szerzünk, vagy éppen néhány könnycseppet hívunk elő embertársaink, idősebbjeink és gyermekeink szemébe.

Miről is van szó? A Dicsőszentmártoni Unitárius Nőszövetség három tevékenységéről. Időrendben az első: október első vasárnapján a szépkorúak köszöntése. A legelső tennivaló a névsor összeállítása, aktualizálása, majd a meghívók név szerinti elkészítése, eljuttatása, gondos címzése és kézbesítése. Én elviszem! – szólnak meg nőtestvéreink – Tudom, hova kell vinni, ismerem, nem gond. Így készült el és jutott célba idén is a 65 meghívó. Csomag... mekkora legyen, mi legyen benne, tartós élelmiszer (liszt, olaj, cukor, rizs, nápolyi szelet vagy keksz, csokoládé legyen benne, makaróni vagy laska...)? Milyen színű legyen a szatyor? Legyen legalább nyolcféle ajándék benne, legalább hatkilós legyen... Mi négyen-haton elmegyünk, megvásároljuk, megkérjük a tiszteletes urat, a kisteherautóval jöjjön elénk, hogy a megvásárolt dolgokat hozza el. A megadott időpontban érkezik a lelkész és a „duba”, felrakunk mindent, a végén nekünk már nem jut hely az autóban. Semmi baj. Tessék csak elvinni, mi majd megyünk gyalog, mondom.

Megérkezünk a lelkészlak udvarára, Zsuzsi kérdi: – Hol van a külön csomag? – Adom, itt van! – hangzik a válasz, benne minden, ami szükséges a vasárnapi szeretetvendégséghez, a friss, illatos fánkhoz, azaz pánkóhoz, ahogyan errefelé szokták mondani.

Klári megrendelte a virágokat, mindenkinek egy piros szegfűt, a vizet, üdítőt, a gondnok intézi a küllőmentit, minden rendben lesz.

Addig haza nem megyünk, amíg a csomagokat el nem készítjük, minden bele kerüljön, semmi ki ne ma-

radjon. A csomagok szaporodnak, figyelmesen megszámloljuk, mind a 65 megvan, de két csokoládé kimaradt. Semmi baj vesszük előlről az egészet, ilyen nem lehet, hogy valamelyikből kimaradjon valami. Mozgás, ellenőrzés!

– Ne tegyék, mert azt a két csokoládét én loptam bele a szekérbe – mondja a lelkész. – Nyugodtan meg lehet enni – s máris darabokra törte.

– Nézzük, tehát nem tévedtünk?

– Nem, bátran, csak tessék, munka után édes a – csokoládé.

Vasárnap reggel 7 órakor négyen már a dagasztást készítik elő. Olaj, lábos, porcukor, tej, kiszedő és a többi... Minden megvan, terjeng az illat, szólnak a harangok, érkeznek az ifjak, vének, szól az orgona, a lelkész megáll az úrasztala előtt, köszönti a jelenlevőket, de kiemelten a 75. életévüket betöltötteket, s mi asszonyok átadjuk a piros virágot.

Istentisztelet után a tanácsteremben a megterített asztal várja az ünnepelteket, jókedv, köszöntők és köszönet... Szatyor mellett a virág, mosoly az arcokon: Isten éltesen mindenkit! A megmaradt 17 csomagot elvisszük, eljuttatjuk a következő napokban, mind azoknak, akik nem tudtak megjelenni.

Saját kiértékelés: minden jól sikerült, következik a folytatás. Folytatás? – Igen, hisz advent közeleg, a kórház állandó lakóit is fel szoktuk keresni. Egyszerűbb csomaggal a több mint 450 ott lakót (pszichiátrián, zárt és félig zárt osztályon) meglátogatni, velük néhány percet eltölteni, imádkozni és kezüket szorosan megfogni. Ott leszünk ez évben is.

Harmadik? Ugyancsak a mi feladatunk és kötelességünk gyermekeinknek a karácsonyi csomagok elkészítése. A karácsonyfa, melyet a templomba állítunk, legyen nagy és szép. Bizalom, jó hangulat, segítőkészség, ajándék, angyali üzenet, békés boldog együttlét. A csütörtök esti összejövetelek folytatódnak, a lerben sült krumpli illata terjeng. Még egy utolsó meghagyás: gyertek, asszonyok, másoknak is szóljatok!

UDVAR IBOLYA

IFJÚSÁGI OLDAL

Egy emlékzarándoklat margójára

Különös érzéssel, talán félelemmel – vagy helyesebb, ha azt mondom: – izgalommal indultunk el Déva felé egy ködös pénteki reggelen, előkészíteni a zarándoklatot. Izgultunk, mert valami különleges élményt akartunk nyújtani, izgultunk, hogy minden rendben legyen. Az októberi melegek után azon a reggelen hirtelen nagyon hideg lett. Számtalan megoldásra váró problémával szembesültünk, de mindezek ellenére erősen hittünk, talán úgy, mint még soha, a közös

munka és a Megtartó erejében. Ahogy a köd felszállt a dévai vár falai közül, úgy kezdtük mi is még jobban megérezni és megélni, hogy valami nagy vár itt ránk. Az emlékezésen túl értéket teremteni, az önmagukkal és Istennel való mély szembenézés által újra rálelni a saját utunkra és egy kicsit megerősödni. Nyugalmat találni, megtapasztalni azt a felemelő érzést, hogy egy közösséghez tartozunk. Találkozni, megölelni a barátot, aki már rég hiányzott, és egyszerűen otthon lenni valahol... Mert bár száz kilométerekre voltunk otthonunktól, a dévai várban mégis otthon voltunk.

Nem számított a csontjainkig hatoló hideg, sem az, hogy hányszor kell megtennünk a várba vezető meredek utat, csak egyszerűen tettük, mert tudtuk, ez a dolgunk. Hittük, csak így lehetünk lámpásai közösségünknek. Ma csak ámulok: ilyen is van. Így is lehet.

Ezt is jelentheti unitáriusnak lenni. Nem a templom csendjében némán imádni, hanem keresni az alkalmakat, amikor bizonyosságot tehetünk róla, nem nagy szavak által, hanem a magunk fiatalos egyszerűsége

Lámpásként világítani

Számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy lámpásként világítok. Ez a közösségemben, a családomban, a baráti társaságban, de legfőképpen egyleti körökben azt jelenti, hogy fel merem vállalni azt, ami- ben és akiben hiszek, azt, amiben bízom, és azt, amit érzek. Számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy valahányszor hazatérek szülőfalumba, ha lehetőségem van rá, megfogom édesapám kezét, és együtt megyünk el vasárnaponként a templomba. Számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy éjjelente nem tudok elaludni anélkül, hogy kicsikét ne társalognék Istennel, akár egy ima által, akár egy egyszerű, közvetlen beszélgetés által.

Számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy időről időre felcsendül a fejemben a *Merj élni, merj, föld gyermeke* című egyházi ének, amit évekkkel ezelőtt épp itt, Déva várában hallottam először. Könny ugrik a szemembe, valahányszor meghallom, örömkönn.

De hogy őszinte legyek, legtöbbször nem is a templom csendjében érzem, hogy lámpásként világítanék, nem akkor érzem unitáriusnak magam, amikor a Miatyánkot suttogom, hanem sokkal inkább akkor, amikor épp a várfalvi legendás táborban körbeülünk a gyerekekkel, és mesét olvasunk nekik, vagy játszunk velük. Ezt érzem, amikor látom, hogy a kicsi kezüket imára kulcsolják, ezt érzem, amikor hallom, hogy kuncogások közepette elcsendesülnek, és velünk együtt mondják a Miatyánkot. Úgy érzem, lámpásként világítok, amikor annak ellenére, hogy a tábor már rég lejárt, nem múlik el nap anélkül, hogy valamelyik kislány, kisfiú ne írna egy üzenetet, hogy:

révén. A zárandoklat ilyen alkalom volt. Harmincnégy fiatal akart tenni, lelkesedett, hogy a zárandokok számára valami más élményt adjon, valamit, amiről hitte, érdemes. És mi úgy hisszük, csak így lehet, csak így érdemes: az együvé tartozást hirdetni azáltal, hogy egy hangon éneklünk egy-egy dalt, bátran kiállni a várfalakra és őszintén elmondani, hogy miért fontos számunkra, hogy miért jó unitáriusnak lenni. Ehhez adott erőt az, amikor megérettük – mert ez több volt annál, mint hallani –, amint szinte 2000 ember egyszerre mondta a hitvallást, vagy az, amint megpillantottuk a velünk szemben álló, könnyel telt szemű, de egyenes gerinccel álló, gyermekére büszke szülő.

Estére a vár újra kiürült. Csend lett. Valahogy más volt ez a csend, mintha kisimult volna a világ, mintha zaja elnémult volna bennem és mindenki- ben. A zárandoklat pillanatainak egy-egy képe elevenedik meg előttem, mindenik hitet ébreszt és erőt ad... Talán most éreztem meg leginkább, mit jelent unitáriusnak lenni.

MAGYARI ZITA

„Szia, hogy vagy? Annyira hiányzol, és már alig várom, hogy nyáron újra láthassalak! Ugye ott leszel a táborban?” Ilyenkor bánom nagyon, hogy én gyerekként nem vettem részt ilyen legendás táborban, és nem élhettem át azokat az élményeket, amiket ezek a gyerekek, kevés ember világított nekem lámpásként akkor. De emellett örülök is, hogy ezek a gyerekek unitárius hitben nőhetnek fel, s már kicsi korukban megtanulják, hogy mi az a hit, mi az a bátorság, mi az a gondoskodás és a türelem. Én azt hiszem, mindezt akkor tanultam meg, amikor ODFIE-s lettem.

Igen, mert számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy ODFIE-s vagyok. Érzem ezt minden egyes köszöntésben, ölelésben, amit egy rendezvény kezdetekor adok és kapok az egyletesektől. Érzem ezt minden egyes mosolyban, nevetésben és könnycseppben. Érzem ezt minden egyes keddi egylet alkalmával, amikor a barátaim körében lehetek, s amikor a sokszor értelmetlennek tűnő dolgok értelmet nyernek.

A lelkem viszont akkor érzi leginkább lámpásnak magát, amikor hétfő esténként becsukom a szemem és hallgatom amint valamelyik teológus áhítatot tart. Amikor kisírhatom magam, mert éppen nem úgy sikerült az egyik vizsgám, ahogy azt szerettem volna, vagy éppen nem szólhatok ahhoz az emberhez, akit nagyon szeretek, mert pont haragszik rám, vagy mert egyszerűen épp úgy tűnik, hogy nehéz az élet. Számomra unitáriusnak lenni, lámpásként világítani azt jelenti, hogy a hitemmel példát tudok mutatni másoknak, de legfőképpen saját magamnak.

Azt hiszem, nem rejthetjük el unitárius hitünket, bátran kell vállalni, mert a hit Isten ajándéka.

KENDI ÁGNES

	Jókai személy-neve	Sémi nép volt	Nagy orosz állóvíz	... királya, Lalo operája	Kisebb lány-testvér	Szegény, mint a templom...	A Varsói melódia szerzője	Hungary	A tenger vissza-húzódása	Létezik	Juttat	Párna-töltelék lehet	Sci-fi-regény-szerző (Isaac)	Arab állam, fővárosa Doha	
I. rész															I
Halkan neki megmondó								Keleti uralkodó							
... Stewart, angol énekes				Ókori néptörzsek neve							Akasztófa				
	Vízben tisztít				Iráni pénzegység					Orosz teherautó-márka					
II. rész					Plakát, hirdetés					Olasz autójel					
Orosz vadász-gép				Kérdés mennyiségre							Alaktalan				
				Valahol élő							Győz				
... Calvino, olasz író volt										Őszi hónap röviden				Dehogyis!	
Tartomány Dél-Afrikában													Igeképző	Svéd bútormárka	
Német autójel		Indítékkal kapcsolatos													
		Japán város								Kisbaba nyakába kötik					
Megfelelő			Puha fém												
			Becézett Ádám							A sugár jele		Rak			SZ
												Arra a helyre			
Teljesen megnevedő											Északi férfinév				
											Várákozik				
... Sándor, fedőneve Dóra volt					A múlt idő egyik jele	Becézett Etele	Fátyol	Elemen-táris	Gömbölyű	Múlását óra méri				Névelő	
														Attila másképp	
Orosz hármas				Házhely						Duplán: dajka!			Tova		
				Dísznövény						... Taylor, filmsztár			Kerek betű		
Tehén mondja			Hideg évszakot átveszelő									Bizonyos ideje			
			Öreg									Teniszező használja			
Észak	Rangjelző				Fagyalt jelzője									Félszem!	
	Gally				Sáv szélei!									Esztenő	
Öreg hús jelzője						Nem is amaz!							Decemberi		
						Ház közepe!							Kiló		
	E									Megy valaki után					

„Gyönyörűséges és mennyei étel az evangélium a hívek szívében, ...”
(Dávid Ferenc) (Folyt. a rejtvényben.)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Bíró Sára (híroldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Október 21-én a Freedom Run szaladói, Gergely Balázs, Szócs Előd, Sztranyiczki Gábor, Tonk Márton és Tonk Sándor** ünnepélyes keretek között zárták le az 1568 kilométeres szabadságfutamat. Az utolsó 30 km-es távot Kolozsvártól Tordáig tették meg, majd koszorút helyeztek el a vallásszabadság emlékművénél.

• **Október 28-án a Hollandiai Mikes Kelemen Kör és a Hollandiai Magyar Szövetség szervezésében a Vianeni Magyar Otthonban kettős ünnepségre került sor.** A magyar nyelvű református istentiszteletet követően a 32 résztvevő alkalmi előadással emlékezett meg az 1956. évi magyar forradalomról és szabadságharcról. Ezután az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi törvényének jelentőségéről tartott előadást Szabó László fejlesztési előadó-tanácsos, majd bemutatta *Az erdélyi lelkiismereti szabadság és vallási türelem öröksége* című angol és magyar nyelvű kiállítás anyagát.

• **November 14-én ülésezett Budapesten a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma** szórvány- és diaszpóra-munkacsoportja. A megbeszélésen a kárpátaljai szórvány helyzete és az egyházak nemzetmegtartó szerepe volt napirenden. Grezsa István miniszteri biztos a kárpátaljai magyarság helyzetéről beszélt, míg Kovács István közügyigazgató egyházunk képviselőjében *Az egyházak nemzetmegtartó szerepe a szórványban és a diaszpórában* címmel tartott előadást.

• **November 24-én a kolozsvári belvárosi unitárius templomban** sor került a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör, a Dési, Kalotaszegi, Kolozsvári és Tordai Református Egyházmegye, valamint a kolozsvári Szent Mihály-plébánia, továbbá a Kolozsvári Evangélikus-

Lutheránus Egyházmegye közös szervezésében az **ökumenikus kórustalálkozóra.**

Egyházközi hírek

• Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

November 16-án nyitották meg a *Hit és szabadság* című kiállítást a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központban. A vendégeket Vécsi Nagy Zoltán, a központ vezetője, Kovács István lelkész, közügyigazgató köszöntötte. A kiállítást Szücs György művészettörténész és Dimény András képzőművész nyitotta meg.

November 18-án ünnepi alkalomra került sor az *Árkosi Unitárius Egyházközösségben*. Bíró Attila helyi lelkész szolgálata után Márk Attila énekes-zeneszerző ismertette az árkosi Régeni Áron Dalárda történetét újjáalakulásuk 10. évfordulója alkalmából. A zászlóavatáson Török István esperes mondott beszédet. Az árkosi vártemplomról készült élet-hű makettet készítője, Kiss Ernő árkosi ezermester mutatta be.

• Kolozs-Tordai Egyházkör

Az Alsófelsőszentmihályi Unitárius Egyházközösségben november 18-án felavatták a Gálfi András Közösségi Házat. Az ünnepi esemény az egyház jubileumi éve köré szerveződött.

• Marosi Egyházkör

Október 13-án a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközösség kirándulást szervezett. A résztvevők meglátogatták Marosvásárhely, Torda, Kolozsvár, Kövend, Bágyon unitárius templomait.

Október 20-án Kedei Ibolya vállaltanár irányításával kamaszklub alakult a Bolyai téri unitárius egyházközösségnél. Első önkéntes tevékenységük Dersi János sírjának rendbetétele volt.

A marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközösség október 27-én szüreti bált szervezett, hogy a kövesdombi

egyházközösséget támogassa papi lakvásárlásában. Másnap bemutatták *Czire Hanga Debóra Félutasok* című könyvét. A középiskolás szerzővel Gergely Noémi beszélgetett.

November 6-án bemutatták dr. Balázs Lajos *Nyergestető. A lelkiismeret ágkeresztes-kopjafás temetője* c. könyvét a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközösségben.

• Magyarországi Egyházkerület

November 13–14-én jubileumi ünnepi rendezvénysorozatra került sor a kocsordi anyaegyházközösség szervezésében Nagykarolyban és Nyíregyházán. Mindkét helyszínen Szentiványi Ilona lelkész mutatta be a jubileumi vándorkiállítás anyagát, majd Ajtay-Horváth Magda, a Nyíregyházi Egyetem tanára tartott előadást John Pagetról.

November 18-án a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközösség szervezésében sor került az unitárius templom újjáépített tornyának felavatására. Toronszentelési beszédet mondott Kászoni-Kövendi József lelkész. Az esemény során fellépett a Kalevala kamarakórus.

• Székelyudvarhelyi Egyházkör

A Székelyderzsi Unitárius Egyházközösségben az egyház 450. emlékévében november 11-én felavatták a vallásszabadság emlékhelyét. Az emlékhely központi elemét, János Zsigmond fejedelem bronz mellszobrát és a vallásszabadság törvényének köbe vésett szövegét ifj. Kolumbán-Antal József szobrászművész készítette.

November 18-án Székelymuzmánán az egyházalapítóra emlékeztek, és az egyházközösség lelkészei, kántortanítói és gondnokai emlékére kopjafát avattak a templom előtt.

November 18-án jubileumi kopjafát avattak a gyergyószentmiklósi egyházközösségben. Részt vettek a marosvásárhelyi testvérgyülekezet képviselői is. Prédikált Nagy László lelkész.

Barangoló Isten országában

450 A HIT
ISTEN
AJÁNDÉKA
1568-2018

Kedves Barangolók!

Valljuk be őszintén, év elején már felsóhajtunk, hogy óóó, bárcsak újra karácsony lenne. Nem feltétlenül az ajándékok miatt gondoljuk így – persze, boldoggá tesz, hogy ajándékozhatunk és ajándékot kapunk –, karácsony varázsa az, ami igazán magával ragad. Mintha csillagporos úton utaznánk, és az idő múlása megállna az ünnep három napjára, valahogy mintha mindenki jobban szeretne, mintha sokkal kedvesebbek lennének, mintha emberek lennének, olyanok, akikre a jó Isten örömmel néz. Ez az érzés pedig magával ragad, a jószág és boldogság barangoltatja lelkünket.

Minden évben megérkezünk a kisdéd bölcsőjéhez, és évről évre egyre inkább megértjük, miért is olyan szép átélni a betlehemes játékot, miért olyan jó elénekelni a karácsonyi énekeket, miért olyan jó szüleinkkel a templomba menni. Barangolásunk során karácsonyi varázsport szórunk lábunk elé, és mi magunk leszünk a csoda, mi magunk szólaltatjuk meg az angyali hangokat, mi magunk tesszük a karácsonyt teljes ünneppé. Amíg eljutunk karácsonyig, négy megálló jelzi, hogy barangolásunk szépen halad előre, és a meggyújtott gyertya lángja hétről hétre bevilágítja az utat, amelyen haladnunk kell.

Kívánok nektek áldott karácsonyi ünnepet és boldog új évet!

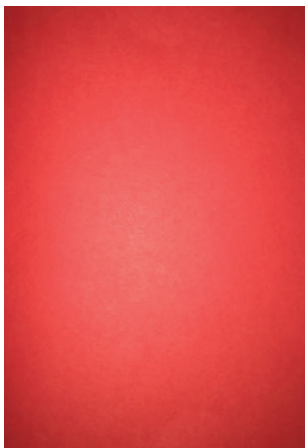
Készítsetek karácsonyi képeslapot szeretteiteknek! Segítségként megosztom veletek az egyik képeslapot, amit én is megvalósítottam.

Készíts leporellót a zöldből, majd vágd 5 darabra: ezekből készíted el a fenyőt!

A kettőbe hajtott piros kartonba ragaszd be növekvő sorrendben a zöld darabokat, majd díszítheted csillagokkal vagy hópelyhekkkel.

Szükséged lesz egy piros és egy zöld színű kartonra (a zöld lehet vékonyabb).

Vágd ki, és ragaszd a képeslapod elejére. Ráírhatod a címzett nevét!

Ízes élet

• Orbán Balázs óta nagyon kevés az a kutató, aki behatóan foglalkozott volna az udvarhelyszéki településekkel. De ennél is kevesebb az olyan könyv, amely képes lenne átfogó, releváns képet nyújtani az udvarhelyszéki falvak és nagyobb települések életmódjáról. *Az élet íze. Néprajzi gyűjtések, közlések* (szerk. P. Buzogány Árpád, 2016, Székelyudvarhely: Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont) című könyv ezt a hiányt igyekszik pótolni, bár nem a teljesség igényével. A kötet szerzői a történelmi tájegységből kiragadtak egy-egy települést vagy települések láncolatát, és azokon belül egy tematikai csomópont szerint vizsgálják meg a településeket. Ilyen tematikai csomópont a májusfaállítás, katonáskodás, téglavetés, hordókészítés, falucsúfolók stb. A szövegeket szerkesztette P. Buzogány Árpád, aki maga is a könyv szerzői közé tartozik. A kötet szerkezete könnyen átlátható, logikus felépítésű.

Ahogy a címből is kiderül, néprajzi gyűjtésekkel találkozhatunk a kiadványban. A kötetben tíz szerző (Balázsi Dénes, dr. Barabás László, Gálfalvi Gábor, Jakab Zsigmondné Mészáros Rozália, Jakab Rozália, Lőrincz Ilona, Lőrinc József, Nagy Enikő, P. Buzogány Árpád, Szente B. Levente) huszonnégy tudományos, de szépirodalmi hangvételű tanulmányát olvashatjuk a laikusok számára is érthető és élvezhető munkában.

A kiadvány három tematikus fejezetre épül, az első fejezetben („Szép élet...”. Szokások, ünnepek, életmód) négy szerző öt írását olvashatjuk, amelyekben valóban megízlelhetjük az élet ízét. A szövegek által bepillantást nyerhetünk a 20. századi ember mindennapjaiba, az élet olyan fontos eseményeiről kapunk információkat, mint a katonáskodás Alsóboldogfalván, vizitába járás a Nyikó mentén, májusfaállítás Keresztúr környékén, fiatal lányok és legények szolgálata vagy a farsangi multságok Alsóboldogfalván.

A második fejezetben (Katlanok, kutak. Mesterségek) három szerző öt tanulmánya olyan mesterségeket ismertet, amelyeket mára már nagyon kevesen, vagy épp senki nem képes űzni. Ebben a fejezetben a hagyományos téglavetés, a kútépítés, a farkaslaki cifrabunda, a Székelykeresztúr környéki agyagpipák készítése és az alsóboldogfalvi termékértékesítő szövetkezet kerültek terítékre.

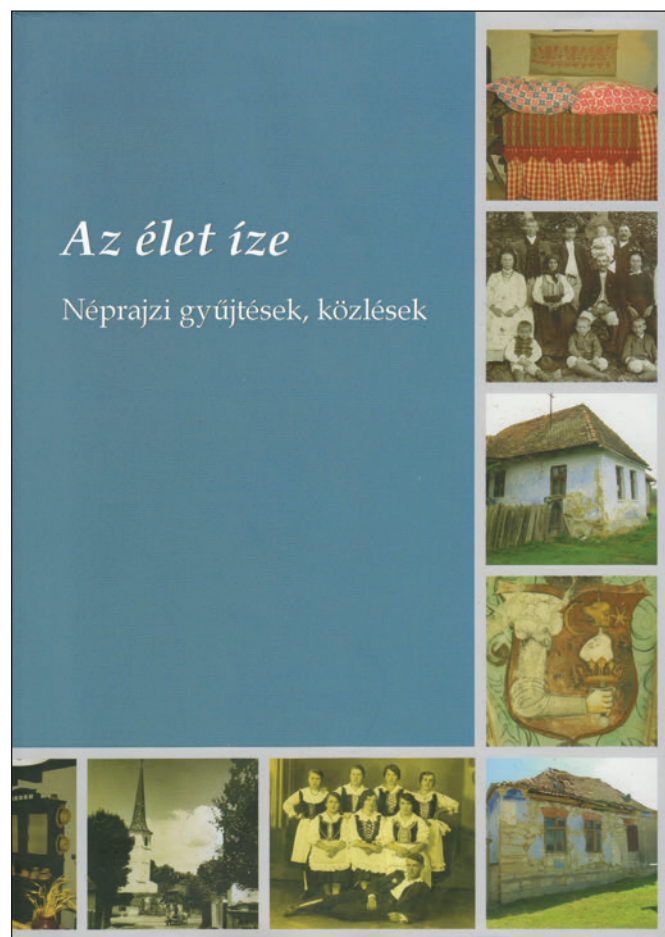
A harmadik és egyben legterjedelmesebb fejezetben (Miben futnak, fáradoznak? Néprajzi gyűjtések)

folklórszövegekkel és hiedelmekkel foglalkoznak a szerzők. A hét szerző tizenkét tanulmánya ismerteti az udvarhelyszéki falvak falucsúfolóit, a népi időjósítás fortélyait, a kenyérhez, juhtejhez, fűződő hiedelmeket, valamint több, más jellegű folklórszöveggel gazdagodhat az Olvasó e fejezetben, jókat derülhet a kőrispataki találós kérdéseken vagy a tánckurjantásokon, de akár szomorkodhat is a szerelmes udvarhelyszéki lány balladáján.

A kötet igen gazdag fotómelléklettel rendelkezik. A felvételek révén a könyvben tárgyalt települések mindennapjaiba nyerhetünk betekintést.

Szeretettel ajánlom az Olvasóknak a könyvet, mivel mind a tudományt kedvelők, mind pedig a szépirodalmat kedvelők megtalálhatják az érdeklődésüknek, stílusuknak megfelelő fejezeteket a kötetben.

ISZTOJKA MÁTÉ

Ambrus Lajos tanár (Korond), **Elekes Botond** egyházkerületi főgondnok (Budapest), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **Gyerő Dávid** főjegyző (Kolozsvár), **Isztojka Máté** egyet. hallg. (Szentábrahám–Kolozsvár), **Kendi Ágnes** egyet. hallg. (Magyarsáros–Kolozsvár), **Kulcsár Beáta** történész (Kolozsvár–Budapest), **Lőrinczi-Simó Orsolya** szociális asszisztens (Székelykeresztúr), **Magyari Zita** ODFIE-alelnök (Szenháromság–Kolozsvár), **Major László** lelkész (Datk), **Molnár Mária Magdolna** ny. tanár (Désfalva), **Nagy László** lelkész (Marosvásárhely), **Péterffy Enikő** ny. tanár (Kolozsvár), **Sigmund Julianna** MUNOSZ-elnök (Budapest), **Simó Sándor** esperes (Székelyudvarhely), **Szombatfalvi Csongor** lelkész (Désfalva), **Szombatfalvi Etelka** teol. hallg. (Csókfalva–Kolozsvár), **Tódor Éva** énekvezér (Székelykeresztúr), **Udvar Ibolya** nőszövetségi elnök (Dicsőszentmárton)